

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות
ממורינו ראש
הישיבה שליט"א

פ"ג
שנה ב'
פרשת בא
תשפ"ה

הילולת הרה"ק ד' נתן
ליל שישי ויחי פ"ה

טעודת ראש חודש
עבת תשפ"ה

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 1212-444-9191

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: ushiseb@gmail.com

ליל שישי פרשת ויחי הילולת הרה"ק ר' נתן תשפ"ה

לאנשי שלומינו בבני ברק על ידי שידור חי

כל יום ח"י פרקים משניות בגירסא, והגיע הביתה ובידו כרך משניות ושפתותיו נעות פרק אחר פרק, כמו שרואים אצל תלמידי היכל הקודש, ואבא שלו אומר לו, נתן, השתגעת? אתה אומר משניות? והיה צריך להתחבא עם המשניות, ואבא שלו כעס, שאמרו לנתן שלו להגיד משניות, יש לשונות שמוהרא"ש כותב על זה באשר בנחל: ר' נתן זכה למה שזכה בגלל ח"י פרקים משניות.

תיקונו של ר' נתן הוא עבור כולנו

מוהרא"ש היה אומר, שאת התיקונים שרבינו נתן לר' נתן, זה עבור כולנו, כי רבינו היה נותן מלא סוגים של תיקונים, כל אחד כפי שורש נשמתו, לאחד היה אומר לצום בתאריך זה וזה, ולאחד משהו אחר, אבל היה אומר מוהרא"ש, שאת התיקונים של ר' נתן, הם התיקונים השייכים לכל אחד מאיתנו, ולכן כשמתאספים עכשיו תלמידי היכל הקודש בארץ הקודש נתחזק בזה, הגבאים בבני ברק ביקשו ממני וכיבדו אותי לדבר בסעודת ההילולא, ובואו נראה עם מה אפשר לצאת מהסעודה, אפשר להביא אנשים לדבר בסעודה, וידברו דיבורים גבוהים, וניצוצי אש יצאו מפייהם, אבל אין עם מה ללכת הביתה.

דיבורי היכל הקודש מלהיבים את הלב למעשה

אחד הסיבות שהתקרבתי להיכל

הולכים הביתה עם משחו ביד

חסדי השם שזוכים להתאסף בהילולת ר' נתן זי"ע, כבוד גדול בשבילי וזכיה גדולה, לדבר אליכם תלמידי היכל הקודש בארץ הקודש, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ד' צורי וגואלי, כשמתאספים לדבר מר' נתן, צריך לחשוב טוב על מה לדבר, אבל העיקר מה שצריך לדבר, זה לעובדא ולמעשה, עם מה אנחנו יכולים לצאת ביום גדול כזה, ביום קדוש כזה, בהילולת צדיק גדול כזה, מוהרא"ש לימד אותנו שעל כל דבר צריך להסתכל לעובדא ולמעשה, לבדוק עם מה אני נשאר ביד, אפשר לשבת בסעודת הילולא ולדבר מאורות גבוהים, אבל עם מה אני הולך הביתה, מה נשאר אצלי, מה שייך אליי קדושתו של ר' נתן.

ח"י פרקים משניות

נדבר קודם כל על משניות, כשר' נתן הגיע לרבינו, ומשפחתו התחילה לחלוק עליו, המחלוקת הראשונה היתה על משניות, כי רבינו אמר לו שילמד בכל יום ח"י פרקים משניות, ור' נתן היה תלמיד חכם עצום, מוהרא"ש סיפר שלר' נתן היה משחק עם החברים שלו, שהיו עוברים את כל התוספות בש"ס, אחד אמר קושיית התוס' והשני אמר את התירוץ, וככה עברו את כל התוספות בש"ס, ר' נתן טייל בתורה, כמו שאנחנו מטיילים בבית שלנו, ורבינו אמר לו, שהתיקון שלו הוא, לגרוס

ממכם להתנהג בפשטות, רבינו אמר לר' נתן לגרוס משניות, אנחנו ניקח איתנו משניות קטן, נכניס לכיס, ונגרוס משניות, כשמחכים למנין בינתיים גורסים כמה משנות, וכשמחכים בסעודה כבר שעה שלימה שראש הישיבה יתחיל לדבר, בינתיים גורסים ח"י פרקים משניות, וכשראש הישיבה נכנס לדבר, מקפלים את הדף ומקשיבים, ואחרי זה הולכים עם האשה לבית הוריה, והיא התחילה לשוחח עם האמא שלה או האחות שלה, ואתה עומד בצד וכבר נשכת לעצמך חצי מהשפתיים, מה תעשה, הרי אתה לא יכול לקחת אותה בכח, אז העצה היא, להיכנס לסלון ולשבת על הספה, ולהוציא את המשניות מהכיס, וכשהיא אומרת שהיא מוכנה לצאת, אתה יודע שיש לך עוד חצי שעה לגרוס..

אנחנו גם התרגלנו להגיד לאשה, שאנחנו 'כבר' מגיעים הביתה, ובסוף נשארים לדבר עוד קצת בבית מדרש, אברך אחד אומר לי, שהוא אמר לאשתו שהוא מגיע הביתה, ואחרי כמה דקות הוא הגיע, והוא ראה שאין ארוחת ערב לאכול, הוא שאל אותה, הרי אמרתי לך שאני 'כבר' מגיע, היא ענתה לו, הרי שבוע שלם אתה אומר לי שאתה 'כבר' מגיע, ואני ראיתי ש'כבר' זה לפחות חצי שעה, ולכן כשאמרת שאתה 'כבר' מגיע ידעתי שאני יכולה לנמנם עוד קצת.

לימוד חומש

רבתי בואו נדבר מתכלית, חבל על כל רגע, ההילולא שלי שאני לוקח איתי זה לימוד התורה, קצת משניות וקצת חומש, מי שלא נותן שירמו אותו, לוקח את החומש בכל יום, שנים מקרא ואחד תרגום, ומי שזוכה לומד גם רש"י, ומי מדבר על מי שזוכה לתפוס איזה קטע באור החיים הקדוש, ומסמן לעצמו נקודה, שאת הקטע הזה הוא כבר למד, ואחרי כמה שנים זוכים

הקודש, היה הענין הזה, שאני יכול לקחת את הדיבורים אלי למעשה, אני הסתובבתי מקודם אצל הרבה יראי השם וצדיקים, רצתי מחבורה לחבורה, וחיפשתי וביקשתי את הקב"ה, וציפיתי וקיוויתי מתי כבר יהיה ממני משהו, הלכתי לעריכת השולחנות של הרבה צדיקים, וזה היה מאוד מרומם וגבוה, ראינו איך הצדיק לא אוכל כלום, וממש נשמתו עולה למעלה, וכמעט נופל מהכסא, זה באמת היה מעמד מרומם, אבל אחרי זה הלכתי הביתה, וראיתי את עצמי באותו מקום, וכל כך רציתי שמישהו יזיז אותי ממקומי, ואז הגעתי למוהרא"ש, והוא הדליק לי את הלב אל הקב"ה, והתחלתי להתגעגע אל ד', והתחלתי לקבל חיות בלימוד התורה, והתחלתי לדבר קצת עם ד', ולכן כשמתכנסים כעת בהילולת ר' נתן ניקח על עצמינו הנהגתו בלימוד המשניות למעשה.

משניות לימי השובבי"ם במקום התעניות

אחיי היקרים לי מאוד, חבריי היקרים, אנחנו נכנסים כעת לימי השובבי"ם, ואני בטוח שכל מי שיושב במסיבה, וכל מי ששומע את השיעור רוצה להיות ירא שמים, וכל אחד חושב מה אני עושה כאן עם השובבי"ם, הרי לצום אי אפשר, כי רבינו אמר לנו מפורש שלא לצום, רבינו אמר, מי שמגיע אלי לראש השנה לא צריך לצום, ומי שלא מגיע אלי לראש השנה מה כבר יעזור לו שיצום, רבינו לא מרשה לנו לעשות את כל הסיגופים והעבודות הקשות שקוראים בסיפורי צדיקים, רבינו רצה שנהיה יהודים פשוטים, מה נעשה, ניקח משניות ונגרוס ח"י פרקים משניות.

בכל רגע פנוי – תפוס עוד משנה ועוד

פרק

אתם שומעים אותי שמה בבני ברק? גם העובדים שומעים אותי? אני מבקש

אומרים לי בהתלהבות שמצאו מישהו שהוא כבר הרבה שנים בהיכל הקודש, אני אומר להם, מה זה משנה, תשאלו אותו אם הוא פתח 'היום' משניות, לא מחר, רק היום, וגם אם גרס היום משניות אני לא חייב להקשיב לו, אבל אם הוא למד היום משניות הוא יכול להגיד שהוא 'תלמיד היכל הקודש', וגם אם הוא תלמיד אין לי מה לשמוע ממנו חדשות, כי הוא לא יכול להגיד שהוא יודע את הסודות שיש בהיכל הקודש, אין סודות, לוקחים את הספרים 'אשר בנחל', ורואים שם את הכל, אין שום ענין סודי, מוהרא"ש השאיר לנו ספרים ור' נתן השאיר לנו ספרים, אפשר לראות הכל בפנים, ובימים אלו ניקח איזה תהלים קטן ונכניס בכיס, וכל פעם שנתחוב את היד לכיס וניזכר מהתהלים, ונגיד עוד מזמור תהלים, ועוד מזמור תהלים, רבינו אמר, אשרי האיש שאוכל פרקי משניות ושותה מזמורי תהלים.

חייבים להתחדש אסור להיות זקן

אני רוצה לבקש ממכם משהו תלמידיי בבני ברק, האם אפשר לדבר איתכם בצורה פתוחה, אני מבין שאתם נבהלים קצת, אבל יש כאן בעיה וצריך לדבר מזה, אני זוכר שהחבורה שלכם נפתחה, והייתם מקורבים חדשים, והיה לכם כזאת שמחה כשהתכנסתם בבית המדרש, כשהגיע סעודה שלישית, ושרתם את השירים באידיש, מצצתם כל מילה בדביקות ושמחה וגעגועים, היה לכם כזאת חיות מהשירים, ועם הזמן נרגעתם, והכל נהיה כבר רשמי ומסורתי, כמו אלו שאומרים אני יהודי מסורתי, צריך להתחדש, צריך מאוד להיזהר מלהיות 'זקן', פעם הייתם מתלהבים אחרי התפילה, והייתם שרים 'וטהר לבינו בזכות רבינו', והיום עוברים ככה ריקוד קל אחרי התפילה לצאת ידי חובה, לי יש מעלה גדולה שאין לכל אחד בהיכל הקודש, כי אני יושב כל הזמן עם מקורבים חדשים, כל הזמן נכנסים לשיבה

ולומדים את כל המפרשים על החומש, אי אפשר בשנה אחת ללמוד הכל, עכשיו אני לומד איזה קטע בכלי יקר ומסמן נקודה, ואחרי זה אני לומד איזה קטע ברמב"ן ומסמן נקודה, ובשנה הבאה עוד קטע, ואחרי כמה שנים מסמנים את הכל, וכך אני זוכה בשבת להגיד 'חזק חזק ונתחזק', אלו הדברים שאני מקבל מר' נתן, חשק ללימוד התורה.

ללכת בתמימות ופשיטות

אני מבקש ממכם תעזבו את כל ה'עבודות' של ה'עובדים', אני לא יודע אם שומעים אותי טוב עד בני ברק, תסתכלו בלשונו הקדוש של רבינו בענין זה, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן [חלק ב' סימן מ"ד], גם חכמות שיש בעבודות השם, צריך להרחיק מאוד, ואלו החכמות אינם חכמות כלל אלא דמיונות ושטותים ובלבולים גדולים, ומפילים את האדם מעבודת השם, וצריך להשליך כל החכמות ולעבוד את ד' בתמימות ובפשיטות גמור בלי שום חכמות. כתוב מהבעל שם טוב הק' ז"ע בצוואת ריב"ש, שהחומרות מזיקים לדביקות. אבל יש אנשים שחושבים שדביקות הכוונה לחומרות, ומהו דביקות, דביקות היא כשיהודי שמח עם הקב"ה, הוא חושב מהקב"ה, וחושב על כל דבר שהוא עושה, אני עושה את זה לרצונו, אני מניח תפילין כי הקב"ה אמר להניח תפילין, אני הולך עם פיאות כי הקב"ה אמר ללכת כך, ואני הולך עם ציצית כי הקב"ה ציווה עלי, ואני שומר שבת כי הקב"ה אמר לשמור שבת, ממש א מחיה, אני כל כך שמח שאני עושה את רצון השם.

תלמיד היכל הקודש – גורם משניות

ר' נתן אמר, שהמדרגה הגבוהה ביותר היא להיות יהודי פשוט, וכעת נלך בדרוכו, וכל אברך בהיכל הקודש חייב שיהיה לו שיעור במשניות בפשיטות, כשבחורים

ואני לא בהמה, וכשאני בבית אני מודה להקב"ה, וחושב ממנו, ואני לא בהמה, אבל הגליונות האלו מלאים בעבודות אלו, וכשאתם רואים אברך שנראה אבוד לגמרי, תדברו איתו מרבינו, תגידו לו שהוא יכול לדבר אל ד' ולהסתובב בגן עדן.

לעשות הפצה באמת

אני לא רוצה לעכב אתכם, חיכיתם לי מספיק עד שהגעתי, ד' יעזור לכם שתוכלו לקחת את הדיבורים, תתחילו עם הפצה שלא תזדקנו, אתם זוכרים את ההתחלה שלכם? כששרתם איך וויל נאר לערנען און דאווענען און מורא האבן פונעם אייבערשטן [אני רוצה רק ללמוד ולהתפלל ולירא את השם], אין ברסלב ברענט א פייער [בברסלב בוערת אש], ברחתם מהשיבות והתחבאתם לשיר את השירים האלו, ושרתם אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו והיה לזה כל הטעמים, מה קרה לכם עכשיו, נהייתם חסידי ברסלב זקנים? אסור להזדקן, אני מקבל כל שבוע רשימה מנתי, על המפיצים, אחד לוקח 3 אשית ובלעטל 1 ואחד לוקח 3 גליונות שיעורי חינוך ו 1 סעודת שבת, זה לא רשימה של מפיצים, נתי, חבל על הזמן שלך, תעשה מינימום של גליונות, אל תעשה חבילות קטנות, הם לא מפיצים, אתה המפיץ ומכין לכל אחד שקית קטנה, אני רוצה שתלכו עם ידיים מלאות של גליונות, וכשאתם פוגשים נשמות אבודות בחורים ואברכים תדברו איתם, הם מסכנים גדולים, גם כאן בארה"ב, וגם אצלכם בארץ ישראל.

ד' יעזור לנו שנוכל להוציא את הדיבורים לעובדא ולמעשה, ושנוכל להישאר אצל רבינו עם החיות וההתחדשות, ושנוכל לקרב את כל העולם לרבינו, אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו להתקרב לרבינו.

בחורים חדשים שהתקרבו לרבינו, ואני כל הזמן יכול לספר מחדש את הסיפור של הבעל שם טוב, איך שאבא שלו אמר לו שידבר אל ד' על כל מה שצריך, זו מעלה שאין לכל אחד, ואני מודה להקב"ה על כך שיש לי כל הזמן מקורבים חדשים, נכנס בחור חדש עם צמאון, וכולו מרותק כשמקשיב לסיפור, איך אבא של הבעש"ט אמר לו: ישראליק אל תפחד, הקב"ה איתך, והמקורב החדש רוצה לשמוע שוב ושוב את הסיפור של ר' נתן ור' נחמן טולטישנער על 'המופת זה אני', ואת הסיפור על יוסל פארנצ'יק.

להתחדש על ידי הפצה

אז מה אתם יכולים לעשות למען זה אחיי בבני ברק, כדי להישאר בהתחדשות ולא להזדקן, העצה שלכם היא, ללכת 'הפצה', כל אחד שילך להפצה, וכשמוצאים איזה בחור, תדברו איתו מרבינו, וכשאתם רואים איזה אברך מבקש תדברו איתו, כמה גליונות יוצאים עכשיו בבני ברק לימי השובבי"ם, עם עבודות קשות וסיגופים ושעות רצופות, וזה מריח מאוד טוב, אבל לא מגיעים עם זה לאף מקום, תדברו איתו מרבינו.

בהמה זה מי שלא חושב מהקב"ה

אברך ניגש אלי ושאל אותי, האם ראש הישיבה בטוח בזה שמוהרא"ש לא אחזי מהחומרות והדרך של פרישות, כי מישהו אמר לי שאני בהמה, דיבורים כאלו מושכים את האדם כמגנט, כי מי שחי בבית בלי חומרות ופרישות נשמע ממש כבהמה, כי צריך לחיות קצת מטפח ולמעלה, אלו דיבורים כל כך מתוקים, אבל מה אמרו פה, שטויות והבלים, אתם יודעים מה זה בהמה? בהמה זה מי שלא חושב מהקב"ה, אבל אם אני חושב מהקב"ה אני לא בהמה, אני אוכל ואני חושב מהקב"ה

סעודת ראש חודש טבת תשפ"ה

לתומכי הכולל

על דבר כזה, האם אני אקח אברך מביתו בשעה שהוא צריך להיות עם אשתו והילדים ולהדליק איתם נרות חנוכה, אי אפשר לעשות ככה, אמרתי לו שידליקו בבית בזמן, ואחרי זה יבואו לסעודה, מוהרא"ש מאוד כעס על האנשים שנסעו לאומאן לחנוכה, והשאירו את האשה עם הילדים לבד בימי החנוכה.

ש. לפני ההתקרבות לרבינו ידעתי שצריך לבכות בעת הדלקת נר חנוכה.

ת. צריך לדעת, שמצוות חייבים לעשות בשמחה, ואפילו אם השמחה מזוייפת, רבינו אמר שמותר לזייף את השמחה, זה שיחה מפורשת מרבינו [שיחה ע"ד בשיחות הר"ן]. על מי שאין לו התלהבות בתפילה, אמר לו רבינו, שיעשה לעצמו כאילו הוא בהתלהבות עד שיקבל את ההתלהבות באמת, רבינו אומר שיש באידיש משפט: ער שניצט זיך איין רוגז', משהו שעושה את עצמו כאילו הוא כועס, ואותו דבר יש לעשות בתפילה, ורבינו ממשיך ואומר, 'זוכן בענין השמחה', שיעשה עצמו כאילו הוא בשמחה, ועל ידי זוכה ויהיה באמת בשמחה.

ש. האם מותר לעבוד על עצמינו כאילו אנחנו שמחים?

ת. בטח, רבינו אומר את זה, תגיד לי על איזה דבר נוסף רבינו מרשה

• תראו דבר מעניין, התאספנו כאן אסיפה לתומכי הכולל, 'הנגידים' של הקהילה, ואחד האברכים שיושבים כאן, הוא בעצמו אברך כולל, שחסך כסף ותרם כדי להגיע לכאן, זה כבר חידוש גדול, ר' משה אריה מבקש עשר אלף דולר כדי לשבת כאן בסעודת ראש חודש, ואברך כולל הצליח להגיע לזה.

• אמרו לי קודם שהשיחות הכי יפות בקהילה, יש כאן בסעודת ראש חודש, והאמת שזה לא תלוי בי, זה תלוי באלו השואלים את השאלות, יש אנשים שהם רוצים ראיון טוב בתקשורת, למשל מי שמתמודד לנשיאות, הם משלמים יותר כסף למי שיודע לראיין טוב, למי שיודע לשאול שאלות חזקות, ולסחוט מהנשיא תשובות חזקות, ולא לשאול כמו איזה גולם, ששואלים שאלות פשוטות, אני מקווה שאתם הכנתם נושאים מעניינים.

שמחה של מצווה וחינוך הבנים לשמחה

• ר' משה אריה ביקש ממני שהוא רוצה לעשות את הסעודה בשמונה בערב, והוא דיבר עם הדיין, והדיין אמר שהאברכים יכולים להדליק נרות חנוכה אחה"צ [מפלג המנחה], ואז אני קולט שהאנשים שמגיעים לכאן, גרים בקרית ברסלב, וצריכים לצאת מהבית בשעות הערב, האם כאן בהיכל הקודש אפשר בכלל לחשוב

אבל יכול להיות שאתה בוכה כי אתה רוצה ישועה, ואתה מרגיש עת רצון, בכל מקרה אצלך זה לא נוגע, כי הילדים שלך מאוד קטנים, ואתה יכול לבכות, אבל כשיש ילדים גדולים, הם צריכים להרגיש אפירה נעימה בבית, והם לא יודעים מה לעשות בנרות כשהאבא בוכה, צריך לקיים את המצוה של הדלקת נר חנוכה יחד עם הילדים, אז מחכים שהם ילכו לישון, ואחרי זה אפשר לבכות ולהשיח את הלב.

ש. האם זה לא טוב שהילדים יראו שאני בוכה אל ד'?

• ת. בטח, הילדים חייבים לראות שהאבא בוכה אל ד' ומשתוקק אל ד', אבל צריך לדעת מה זה החג הזה, חג החנוכה זה הדלקת הנרות, ואת המצווה של החג הזה צריך לעשות עם הרבה שמחה, שהילדים יאהבו את המצווה, ויש מספיק זמנים שהבן אדם יכול לבכות אל ד', הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן שהשבוע היה היארצייט שלו, אמר, שהוא קיבל את כל ענין ההתבודדות מזה שהוא ראה את אבא שלו, ר' נחמן מטולטשין שוכב על הרצפה ובוכה, גם מוהרא"ש היה אומר לנו שמותר לבכות בפני הילדים, אבל צריך להיזהר, לא לקחת מהם את כל מצוות החג, סך הכל יושבים חצי שעה ליד הנרות, צריך לעשות להם נעים.

• צריך להיזהר גם לא להשקיע את כל כוחות החינוך דווקא בחצי שעה הזאת של הדלקת הנרות, אי אפשר כל החצי שעה להעיר להם ולצעוק עליהם, תחנך אותם בכל יום ויום, אבל בזמן הזה תעשה אפירה נעימה, אותו דבר זה סעודת שבת, זה לא הזמן להתחיל לחנך את הילדים, לצעוק עליהם כל הסעודה, כל יום ויום תחנך אותם, ואת הסעודות

להשתטות, על שמחה אומר רבינו לעשות אפילו מילי דשטותא, העיקר להיות בשמחה, וכשעושים את עצמינו כאילו אנחנו בשמחה, אנחנו נהיים באמת בשמחה.

• חייבים לעשות את המצוות בשמחה. רבינו אומר בספר המידות [שמחה אות א']: כשאדם עושה מצווה בשמחה זה סימן שלבו שלם לאלוקיו.

• כל חינוך הבנים תלוי בשיר ובניגון ששירים, אבא שלי היה אברך כולל כל השנים, עכשיו הוא רב, אבל כל השנים ישב בכולל, אבל בחיים לא שמעתי מאבא שלי או מאמא שלי שלא קונים משהו בגלל שאין לנו כסף, אף פעם לא אמרו שאין כסף, כולנו גדלנו בתחושה שיש פרנסה בשפע ובהרחבה, רק אחרי החתונה התחלתי לחשוב מאיפה יש להורים שלי כסף, ומצד שני יש משפחות שהילדים גדלים על זה מינקות, אין כסף, אין כסף, חבל על הכסף, אי אפשר לקנות כי אין כסף.

• אני כבר ב"ה עשרים שנה בתחום החינוך, ואני שומע כל השנים את הכאבים של הבחורים על המצוות, לבחורים כואב לעשות מצוות, למה, כי זה החינוך ששמעו, יש בחורים שסולדים מפסח, מבחינתם חג הפסח הוא חג מאוד כואב, יש בחורים שכואב להם חנוכה, ויש בחורים שכואב להם פורים, ויש בחורים שכואב להם סוכות, בסוכות יש פחות כאב, אבל על פורים יש הרבה יותר, הוא לחוץ כל הפורים שהוא לא באמת פעל, ולא מספיק בכה.

ש. בכי יכול להיות קשור גם לשמחה, האם לא לבכות בנרות חנוכה אף פעם?

• ת. יכול להיות שבן אדם בוכה מרוב רגש, מרגשי שמחה והתרוממות,

תדעו שזה מקום מאוד יפה, אנשים מגיעים כל הזמן להגיד 'תודה', ומי שאומר תודה, זה מראה שיש לו כל המידות הטובות, יש מישהו שאוהב לעזור, זה עדיין לא מראה על כל המידות הטובות, להגיד תודה לאנשים זה מראה המון, אנשים שואלים מה אפשר לעזור לבנות את הקריה, התשובה היא, להגיד תודה לכולם, להגיד תודה לכל אחד ששם יד ועוזר.

• אני מקווה שאתה תשאיר את המקווה החדש פתוח 24 שעות ביום, חסד ד' כל השערים שעושים היום במקווה, פעם היה יושב 'מקווה איד', עם החוברת שלו, ועם כמה מגבות, והוא היה יושב כמה שעות ביום וזהו, כשאני הייתי בחור, היו סוגרים את המקווה בשעה 10, אחרי זה ה'מקווה איד' הלך, אולי בבית הכנסת הגדול היה פתוח עד 12, אבל בשאר המקוואות, כל מי שלא הספיק להגיע עד 10 לא היה לו מקווה, ומה יעשה חסיד ברסלב שקם מאוחר, ורבינו אומר להתחיל מעכשיו, והוא רוצה ללכת למקוה, לא היה לו פתרון, ב"ה שהיום יש פתרונות, לא צריך את ה'מקווה איד', יש את השערים המסתובבים.

• אולי כדאי להשאיר את המקווה הישן, כדי שיהיה מקווה כל היום, גם בזמן שמנקים את המקווה החדש וממלאים את המים, המקווה הישן הוא על מקום קטן של כמה מטרים, ואנחנו לא בעיר, שאנחנו צריכים כל מטר, ב"ה יש כאן שטח ברווח מסביב, אני זוכר באומאן בקלויז, היו מנקים חצי מקווה, בערך שעתיים, ואחרי זה היו מנקים את החצי השני, אני מבקש ממכם לחשוב על זה שוב, אני לא חייב את זה בשבילי, אבל תחשבו על זה, אני לא יודע אם מותר לי להעיר לכם, כי יש לי נגיעה בזה,

תעשה בנעימות גדולה.

• ואחרי כל הסיפורים, צריך להתפלל הרבה אל ד', ולבקש ממנו על ילדים טובים, מה צריך לעשות כדי שחלה תצא טוב? אחד יגיד זה קשור לקמת, אחד יגיד שזה קשור לתנור, אחד יגיד שזה קשור לשמרים, ומה האמת, שצריך להכניס את כל הדברים האלו, אותו דבר זה בחינוך הילדים, חייבים שיהיה גם שלום בית וחייבים עוד כמה דברים, והדבר הראשון והאחרון זה תפילה.

הרחבת הבית מדרש

• זה זמן טוב עכשיו למלא את בורות המקוואות בקריה, את המקווה החדש לכלים, את המקווה באשר בנחל, עכשיו הולכים לבנות קצת בהאשקי, להרחיב את הבית כנסת, כדי שאנשים יוכלו גם ללמוד שם בבוקר, כשבחלק מהבית כנסת יהיו מניינים, ובחלק השני יוכלו אנשים לשבת וללמוד, בן אדם קם בבוקר הוא רוצה קצת ללמוד לפני התפילה, הבית כנסת בנוי על ההר, ואחרי הבית כנסת יש שיפוע כלפי מטה, ושם יבנו עוד קומה למטה, ויעבירו לשם את המקווה.

ש. זה מספיק ההרחבה הזאת?

• ת. השאלה למה, לעוד עשר שנים זה לא יהיה טוב, וכשאני מגיע לשבתות זה לא מספיק טוב, אבל לא בניתי את זה לשבתות שלי, אני בניתי את זה לאנשים שמתפללים שם כל יום, וכעת זה הצורך לאנשים שמגיעים כל יום, ללמוד ולהתפלל.

• ברוך השם שיש לנו קריה יפה מאוד, אנשים נבהלים כשקוראים מכתבים בעצתו אמונה, וכתוב שם שזה למישהו שגר בקרית ברסלב, והם רואים שיש כאלו אנשים בקריה...

רחבות, תעשה עם גדלות המוחין, המקווה צריכה להיות רחבה, אני לא לוקח את הילדים הקטנים שלי למקווה בקריה, זה קטן מדי, למי אתה צריך ג' בורות במקווה, לא צריך בור קר ל'עובדים', מספיק בור חם ובור רותח, אולי בקיץ תעשה בור קר במקום בור רותח, אם יש אנשים שצריכים בור רותח גם בקיץ אולי כן כדאי לעשות עוד בור.

לדבר עם הילדים כראוי

ש. שמעתי השבוע את השיעור שראש הישיבה דיבר לילדים בתלמוד תורה, על שמירה מאנשים חולים וחוטאים.

ת. הדבר היחיד שאפשר לעשות להגנת הילדים, זה לדבר אליהם, מה אתה יכול לעשות? אתה תשמור עליהם כל היום? תושיב אותם לידך כל היום? זה בלתי אפשרי, הדבר היחיד שאפשר לעשות, זה לדבר אליהם, לא יעזור כלום שתחזיק אותם לידך, כי אי אפשר לאחוז בהם כל הזמן, הילדים שלי הלכו היום לגייס כסף לצדקה, עכשיו ימי החנוכה, והם שאלו אותי, מה לעשות אם הם דופקים בדלת, והאבא יושב ומדליק את המנורה, והילדים אומרים בדלת, אבא שלי אומר שתיכנס אליו, מה עושים, אמרתי לו שאם יש שם עוד ילדים הם יכולים להיכנס, צריך לדבר מזה כל הזמן, זה צריך להיות נושא בבית.

קיבלתי לאחרונה מכתב מאחד הילדים, שעכשיו נעשה בר מצוה, היה שם כנס גדול בעירו, והוא הלך להפצה בכנס, ובדרך הביתה הוא פוגש אברך חסידי, והאברך אומר לילד, שמעתי שיש היום לבחורים ווסט חדש, אני רוצה לראות את זה, והאברך אומר לי, בא ניכנס מתחת

כי אני רוצה שיהיה שם מקווה כל היום, כי יש לי דירה למעלה... אבל באמת לא מעניין אותי עבורי, אני מדבר עבור חברי הקהילה.

אולי במקווה החדש, תעשה את הבור הגדול עד 10, ואחרי זה תשאיר בור קטן, אולי זה יקר להחזיק את הבור הגדול חם, אז לפחות שישאר בור קטן למי שמגיע מאוחר, תעשו את החשבון שלכם.

ש. עכשיו כשמרחיבים את הבית מדרש אנחנו צריכים לשלם יותר בגלל שצריך להכניס מצלמות.

ת. אני ביקשתי ממך מצלמות? אני לא צריך כלום ממכם בעת הבניה, אחרי זה ישימו את זה, אתה תבנה עכשיו קופסה של בית כנסת עם חימום ומיזוג אויר, לא צריך כלום, אחרי זה ישימו מצלמות עם חוט קטן על הקיר, אני לא חושב שזה יעלה יותר מארבע מאות אלף דולר, ואז יש לך את הנדבן שרצה לתת לך את הסכום הזה, הוא אמר שלא רוצה כי פתאום העלית את המחיר עם המצלמות וכו', ככה עשו גם בבית מדרש שיש היום, אתה זוכר איך התחילו לבנות את הבית כנסת בהאשקי? דבר ראשון צריך לבנות בית כנסת שיהיה מקום, ושהרצפה תהיה ישרה ומרוצפת, הקירות כבר פחות מעניין, צריך לראות שהריצפה תהיה איכותית, כי אנשים נכנסים עם המלח ששפכו על השלג, צריך לבדוק אם אפשר לרקוד על הריצפה הזאת.

אבל תעשה את הדברים לאט לאט, אתה מיד רוצה לעשות עם כל הדברים והתוספות, אני מציע לך לעשות כל דבר לאט, יהיה לך כל שבוע מה לדבר בקו, השבוע הגיעו הכיורים, השבוע עשו שירותים וכו', אבל מה שאתה עושה תעשה עם

שומעים את הדרשות שלהם, ואם מדברים מפיצה, אז זה סימן שהם אוכלים פיצה, אני לא יודע ממי הוא אמר את התורה הזאת, אבל האם אני יפסיק לדבר מהנחת תפילין ושמירת שבת, כי יחשבו ח"ו שאיני מניח תפילין ואיני שומר שבת, ירחם השם, מוהרא"ש אמר לי, לדבר מהדברים הפשוטים ביותר, הדברים שהם למטה, וכשאתה עולה קצת, תרד מהר, ואם משהו רוצה לעוף למעלה, תן לו שיעוף, אתה תדבר מהדברים הפשוטים ביותר.

יש לי את שתי המפיצים שהיו הרבה שנים אצל מוהרא"ש, ר' יענקל ור' נתן, ולפעמים אומרים לי, אולי לדבר על זה ועל זה, ר' יענקל שואל אותי למה לדבר מתפילין ומנרות חנוכה, אמרתי לו, תגיד לי למה בחור שנמצא בישיבה רחוק מהבית, שידליק נרות חנוכה, הרי כל המצוות עושים כי מישוהו רואה, אף אחד לא רואה ואף אחד לא יודע אם הוא הדליק, תגיד לי סיבה אחת למה שידליק, כל היהדות זה לסגור את החליפה כי מישוהו רואה.

על מה מדברים בחנוכה בישיבות, על הליכה למקווה קודם הנרות, ועל השגות, ולוקחים ממנו את היהדות, את עיקר המצווה, את הדלקת הנרות, הוא לא שומע מזה, מוהרא"ש היה אומר: כשיהודי קם בבוקר, דבר ראשון צריך לרוץ לבית הכנסת להניח תפילין ולהתפלל, ואם הוא זוכה, הוא הולך למקווה בדרך, זה רק זכיה, אבל זה לא עיקר היהדות, תן לו שידע מה העיקר, תגיד לבחורים שצריך להניח תפילין ושצריך להדליק נרות חנוכה.

אני לא רוצה להגיד שמות, אבל היה לי סיפור עם יהודי חשוב, הסיפור היה לפני הרבה שנים אבל אני זוכה

לבנין אני רוצה לראות את זה, הבחור לא לומד כאן, האבא שלו מסתובב כאן, הבחור קורא קצת גליונות, אבל לא שומע את כל הדרשות של המלמדים אצלינו, והוא נכנס יחד עם האברך מתחת לבנין, יש לאבא סרטון מכל הסיפור, הוא שלח את זה, האברך אומר לבחור להוריד את הבעקיטשע, והוא מוריד והוא אומר לו להוריד את הווסט, והוא מוריד, ואחרי זה כשהאברך התחיל להכניס ידיו מתחת לבגדים, קלט הבחור שזה מה שהוא קורא בעצתו אמונה, רואים איך שהבחור תופס את הבעקיטשע שלו והוא בורח משם, הרי אם היה שומע והיו מדברים אליו, הוא לא היה נכנס בכלל עם מישהו מתחת לבנין, זה לא היה כאן בארה"ב.

בשניה אפשר לילד ליפול ח"ו עם מישהו מסוכן, אם תדבר אליהם, אתה יכול להיות די רגוע, אבל אם אתה לא מדבר, לא יעזור מה שאתה מחזיק את הילד כל היום, מאוד כאב לי כשאברך סיפר לי באומאן שהוא נוסע בחזרה עם הילד שלו לפני ראש השנה, כי אשתו אמרה לו, שאם ראש הישיבה מדבר מזה כל הזמן, כנראה שאצלינו יש הכי הרבה מסוכנים, והאמת היא שרק כאן אפשר להיות רגוע, כי רק כאן מדברים מזה כל הזמן, אמרתי לו, שאני מבין שבמשפחתו לא מדברים מזה, אז אם משהו יקרה, זה יקרה רק במשפחתו, כי שם לא מדברים, ד' ישמור על כל משפחתו.

אני זוכר שפעם שמעתי מהמגי"ש שלי, שהוא מתבייש לדבר מתאוות אכילה, הוא מתבייש לעורר אותנו לא לאכול פיצה, כי יחשבו מזה שהוא אוכל פיצה, כי כתוב ו'ירא בצר להם בשמעו את רינתם', איך יודעים מה צר להם, עם מה אנשים מתמודדים, כששומעים את רינתם,

ה', רבינו אומר שמטרת הרעמים זה להוציא מהמוח את כל הקושיות שיש על הקב"ה, רבינו אומר שבן אדם יכול לעשות בעצמו רעמים, רבינו מביא מהזהר הקדוש, שמקולו של אדם יוצא הבל ורוח ומזה נעשה רעמים, וכשיהודי מתפלל בכל כוחו נכנסים רעמים במוחו, ולכן כשיהודי שומע קול שופר מיהודי יר"ש זוכה לרעמים המנקים לו את מוחו, עכשיו יצא סימן ה' עם פירוש שפתי תפתח, צריך ללמוד את זה בחברותא, הספר הוא גם לנשים, ככה כתב מוהרא"ש, אני מקבל מכתבים גם מגברים וגם מנשים שלומדים את זה בהבנה מרובה.

- מצווה גדולה מה שאתם עושים בקול ברסלב, שאתם מדווחים חדשות תוך כדי שאתם מקשרים את הכל להשי"ת, כי אנשים צריכים קצת לשמוע משהו להשתחרר, אחרי שלמדו משניות ואחרי הכל, אנשים מחפשים לשמוע משהו, ויש להם אופציה להתקשר לשמוע את כל הקווים, ולשמוע שם שטויות והבלים, או לשמוע אתכם מדברים שם.

- זה טוב שמדברים שם על כל מה שקורה בקהילה, כי פעם היתה המשפחה קטנה מאוד, היה רק את הישיבה, והכל נסוב סביב הישיבה, לאט לאט הקהילה גדלה, ואנשים לא יודעים מה קורה, וכאן הם שומעים מה קורה, ביקשתי שיעשו אסיפות קטנות בקהילה, אבל בינתיים זה לא יצא לפועל.

- הבני ישכר זי"ע מתרץ את קושיית הבית יוסף, למה יש שמונה ימי חנוכה, כי היוונים רצו לעקור את ג' המצוות: שבת חודש מילה, ובימי חנוכה יש תמיד שבת, ויש תמיד ראש חודש, וקבעו שמונה ימים זכר למילה שהיא ביום השמיני.

שכזזה היה, כל כך כאב לי, היה ליהודי הזה נכד אצלינו בישיבה, וידעתי שהסבא לא מרוצה ממנו, כי נכדו הלך עם שערות קצת גדולות, ואמרתי לו, ד"ש מהנכד שלך, הוא נכנס כל יום לישיבה, הוא מניח תפילין כל בוקר, אומר הסבא, נו, לפחות זה. כי עיקר היהדות זה השיער והכובע, ואם לא העיקר, אז לפחות תפילין.... אני גם רוצה שילכו עם לבוש יהודי, ועם שיער יהודי, אבל אני יודע מה העיקר, העיקר זה תפילין ולא הכובע, אני פוגש אנשים והם מבקשים ממני שאולי אדבר עם הבן שלהם, ואומרים שהבן מניח תפילין אבל חבל שהוא לא לבוש כמונו וכו', מאוד כואב, שלא מבינים את גדולת התפילין.

ש. ראיתי שכתבו בגליון של הלכה, שאסור לשחק קוויטלך, זה לא הלכה.

- ת. נכון שזה לא הלכה, אבל זה משהו מאוד חמור, הצדיקים של הדורות הקודמים דיברו על זה בלשונות חריפים מאוד, תסתכל בקדושת לוי כמה הוא מעורר על כך.

הרעמים ליישר העקמומית

- חג החנוכה חוגגים הציונים בצורה מלאה, כי הם מרגישים שזה חג שלהם, חג של מלחמה, הם משתמשים עם המילה 'מכבים', הם לא רואים כאן את הנסים של הקב"ה ואת הנצחון על המתיוונים, והתגברות צד הקדושה.

- כאן בארה"ב הם רוצים להתאסף עכשיו מליון איש תחת כיפת השמים, לחגוג את השנה החדשה, בלב מנהטן, אבל הולך להיות גשום וסוער, עכשיו יצטרכו כולם לברוח...
- יש כאן עכשיו רעמים חזקים, רבינו מדבר על זה בליקוטי מוהר"ן בסימן

תעשו שידוכים, אל תעשו חשבונות, מה שאתם יכולים לעזור לדחוף שידוך, זה דבר עצום, אין משהו יותר גדול, אמא שלי אמרה לי כך, שכתוב במדרש שמאז בריאת שמים וארץ עוסק הקב"ה בשידוכים, לכן כל מי שעוסק בשידוכים, הוא מתחבר להקב"ה, ומי שח"ו להיפך... אמא שלי עוסקת כל היום בשידוכים, בלי לעשות כסף ובלי לקחת את השם 'שדכן', היא ממנה מישהו להיות שדכן, ודוחפת את כולם עד שהשידוך נסגר.

שבוע שעבר הצעתי למישהו שידוך, שידוך כל כך טוב, והבחור אומר לי שהוא רוצה משהו יותר פתוח, שיוכל ללכת לכל מיני מקומות, כמובן שירדתי מזה, תגיד לי מתי בדיוק צריכים ללכת לשם, הרי כשיש כבר ילד בגיל 4 אי אפשר ללכת לשם.

ראיתי פעם אברך יוצא מחדרו של מוהרא"ש והוא מחייך, שאלתי אותו מה היה כאן, הוא אמר שהוא שאל את מוהרא"ש שהוא רוצה לצאת לתיאטרות עם אשתו, ענה לו מוהרא"ש, שאם הוא ילך עם אשתו, בסוף היא תפתח את העיניים ואתה תישאר לבד, תשאיר אותה בתמימות וכך יהיה לך אשה כל החיים, אני הייתי אז אברך צעיר, ועוד לא דיברתי עם אברכים, ולא הבנתי את הסיפור, אבל אחרי שנים אני כבר יודע מה הכוונה, היה לי השבוע סיפור כזה, אברך שאל אותי אם הוא יכול ללכת עם אשתו, ואמרתי לו שלא כדאי, והוא אמר שאם ראש הישיבה אומר שלא, אז לא, כל הכבוד לו שהוא שואל, אני מקבל כל מיני שאלות מאברכים, אבל את השאלות שמציקות להם באמת הם מתביישים לשאול, דוחפים מתחת לשטיח, והאברך הזה שאל את מה שמציק לו באמת לפי דרגתו.

מישהו אומר לי שהוא היה בשבת חנוכה בבארא פארק, וראה שם איזה בחור טוב ודיבר איתו, וראה שהבחור מאוד רוצה לבוא ללמוד בישיבה, והסיפור הוא, שהאבא שלח כאן בחור אחד בישיבה, והבחור ב"ה התחתן מאוד יפה, אבל האבא אומר שהבחור הצעיר הוא בחור טוב מאוד, ואומר האבא, לא איכפת לי שישמע את הקו וישמע את הדרשות ושילך עם תכלת, אבל שיהיה בחור נורמלי בישיבה נורמלית, ואז אני חושב לעצמי למה באמת אני שולח את ילדי כאן בישיבה, הייתי יכול לשלוח אותם לישיבה נורמלית, ואחרי זה אני חושב הרי גם עלי אמרו את זה, שהייתי יכול להיות אברך נורמלי ולהקשיב לדרשות של מוהרא"ש בשקט...

שידוכים

ש. מה עושים עם הבחורים המבוגרים בנוגע לשידוכים?

ת. מה אני יעשה שיש להם כבר דעה עצמית ולא מקשיבים לי, שמעתי מאמא שלי סיפור על יהודי ירושלמי, שהיה להם חדר שינה אחד ושירותים אחד, וההורים אירסו את הילדים בגיל חמש עשרה, וילד אחד הגיע לגיל שש עשרה, ואחרי הפגישה היא אומרת שהיא צריכה לחשוב על זה, אומר האבא, חבל, פספסנו את הזמן, יש לה כבר דעה.

אבא שלי חיתן עכשיו את הבת האחרונה שלו, היא התארסה בגיל שבע עשרה, כולם צעקו, אחרי המצווה טאנץ קראה לי הכלה בצד, ואמרה לי, ש'כח אחי, אתה הורדת לעם את הנישואין בגיל צעיר יותר, וככה לפחות אני יכולה לעמוד כאן בגיל שמונה עשרה וללכת הביתה עם בעלי.

עושה משהו, לא משנה מה, אבל הוא עושה את זה בתמימות, זה הכי חשוב, כל מסכת זבחים ומנחות, תלוי בזה, הכהנים עבדו בבית המקדש, ורצו שם עם המצנפת והרגליים בלי גרביים, שוחטים קרבנות ומניחים על המזבח, זה יכול להיות לריח ניחוח אשה לד', וזה יכול להיות ממש חיוב כרת, הכל תלוי מה יש בראשו של הכהן, אם הוא עשה בתמימות, או שהיה לו מחשבת פיגול.

ש. אח שלי לומד בישיבה, שלא הולך שם שידוכים, וראו שכל שידוך שעולה, מישהו מדבר נגד ומבטל את זה, וביררו, והגיעו למסקנא שראש הישיבה עושה את זה, זה נורמלי?

ת. מאוד נורמלי, אני זוכר שכשר' יוסל בן ר' משה אריה היה בשידוכים, לא היה קל לדרחוף לו שידוך, הוא הרי החזיק את כל הישיבה, אני צריך בחור כזה לפחות חמש שנים בישיבה... ידעתי שאני יכול ללכת הביתה בלילה, והוא כבר יסדר את הכל, אותו דבר בבית המדרש, תמיד יש איזה בחור שידוע לעשות סדר, ולסדר את הבית מדרש, וכשהוא מתארס אני צריך לחפש מישהו אחר, אותו דבר המנגנים, הם מתארסים, ואותו דבר זה בבית פיגא, ברוך השם שמסתכלים על התכלית, ועושים שידוכים.

הרחבת גבולי הקדושה

בבית כנסת כאן, חייבים עובדים גויים, כי יש הרבה עבודה, אבל צריך לחשוב אם העבודה שעושים הגויים אפשר לתת ליהודים, שיבואו בלילה ויתפרנסו ממלאכה קלה ונקיה, ברוך השם שהבחורים עוזרים לכם בבית כנסת, זה רק ההתחלה, עכשיו הם עברו לכאן, בשנה הבאה יהיה לך עוד

אני הייתי יכול לא לדבר מזה, וגם כתבתי מכתב על זה, ואני יודע שהמפיצים מיד ישאלו 'למה צריך לכתוב שאלה כזאת בעצתו אמונה', אל תדאג לא כתבתי שם שהוא גר בקרית ברסלב, חשבתי עליכם... אבל אני לא רוצה לטאטא את הבעיה מתחת לשולחן, אם יש עוד אנשים שמתמודדים עם זה, שישמעו ויקראו.

קיבלתי מכתב מאבא שלך, הוא כותב לי, תחזק את בני, ואין לי כסף לשלם לך ולהראות לך הערכה, אבל אני יכול לתת לך את המטבע האחרון שיש לי מהאדמו"ר שלי, אמרתי לר' אברהם משה, שעדיף שהמטבע יהיה אצל אבא שלך, כי הוא האדמו"ר של אבא שלך, ואצל אבא שלך יש לזה חשיבות הרבה יותר גדולה, ולי יש חשיבות על דברים של האדמו"ר שלי, אני זוכר שר' יצחק הביא לי כיפה ממוהרא"ש, עוד בחיים חיותו של מוהרא"ש, מאוד שמחתי לזה, יש לזה חשיבות מאוד גדולה, ואם אני אתן את זה לאבא שלך, הוא לא יחשיב את זה, ולכן ביקשתי לר' אברהם משה שיחזיר לו את המטבע, אני לא מזלזל ח"ו במטבע של רבו, אבל לא אקח משהו שמאוד מאוד חשוב למישהו.

הוא שלח לי גם קמיע, שכתוב שם על קלף כסף וזהב חסד ואמת אלוף, אני לא יודע מאיפה זה מגיע אצלכם, הרי זה כתוב רק בספר המידות, שסגולה לחן, לכתוב על קלף: כסף וזהב חסד ואמת אלוף, יש לי כזה בכיס כל השנים, פעם כתבתי את זה לבד, כשכתבתי קצת סופרות, אחרי זה ר' שבתי חילק את זה, מה שיש לי כאן בכיס הוא מר' שבתי.

העיקר מה שנהנתי מהמכתב של אבא שלך, זה התמימות והאמת שהיה שם, וזה הדבר הכי חשוב, כשמישהו

הכי קרוב גנב אותו וכו', פחד נורא. •
 אבל ברוך השם שהיום יש תלמידים נאמנים שעומדים ומסייעים ועוזרים, יכול להיות שאת הספרים שהוא כתב היה אפשר לגלות רק כשמרגישים שאין אף אחד בעולם, אבל עכשיו אחרי שהספרים התגלו, כבר אפשר לעבוד יחד עם התלמידים.

יחוס וזכות אבות

ש. ראש הישיבה אומר שבניו הם נכדים של הישמח משה, מה אפשר לעשות עם זכות אבות?

• ת. יש דבר אחד שאפשר לעשות עם זה, רבינו מדבר על זה בספר המידות, אין כח הקללה חל על מיוחס. מקור הדברים הוא בגמרא ברכות, כשחיפשו את מי למנות לנשיא במקום רבן גמליאל, ולא רצו למנות את ר"ע כי לא היה לו זכות אבות, והקפידו של ר"ג תחול עליו, ולכן לקחו את ר' אלעזר בן עזריה שהיה דור עשירי לעזרא הסופר, ולא תחול הקללה עליו.

• לא ידעתי שאתה נכד מהרה"ק מראפשיץ, אני מבין שרצית לגלות לי שאתה מגזע ראפשיץ ולכן שאלת את השאלה, מספרים שהיה יהודי שהיה לו דבר תורה רק על פרשת קורח, ולא היה לו דבר תורה על אף פרשה, מה הוא עשה, תמיד הוא זרק איזה כפית על הרצפה, ואמר, הכפית נפלה כמו שקורח נפל בתוך הארץ, ואז היה אומר, אם כבר מדברים מקורח אז יש דבר תורה מעניין... אני יקום בשבילך, אם אתה נכד של הרה"ק מראפשיץ.

• בספר 'זרע קודש' של סבא שלך הרה"ק מראפשיץ, בפרשת וארא, כתוב משהו שכתוב בספר הקדוש בליקוטי מוהר"ן, ממש אות באות,

כיתה, ויהיה לך עוד בחורים שיעזרו לך, האמת שהייתי משאיר אותם עוד שנה בתלמוד תורה, אבל אין לי מקום שם, את הכיתה האחרונה בתלמוד תורה, אני חייב להכניס לישיבה מחוסר מקום, אני צריך השבוע לפתוח עוד כיתה, בכיתת גן, אבל אין לי מקום, כל שבוע נכנסים עוד כמה ילדים ב"ה.

• בעז"ה בשנה הבאה נכנסים עוד מגי"ש בישיבה, ובינתיים נחלק את הכיתות על ידי שנעשה מחיצה מבוד, ככה התחלנו בכל מקום, ככה התחילו בבית פיגא, בכל כיתה צעקו יותר גבוה מהכיתה השניה... וברוך השם היום יש הרבה כיתות, אז עשינו את האסיפות לנשים בכיתות האלו, ואף הרבנית שיק היתה מגיעה לכאן.

• מספרים שקודם שנולד הבעל שם טוב הק' זי"ע, הוא אמר שהוא מוכן לרדת לעולם הזה, אך ורק אם יתנו לו ששים תלמידים בעלי רוח הקודש, כמו שלמה המלך שכתוב עליו, הנה מטתו שלשמה ששים גבורים סביב לה, וחשבתי שההצלחה של הרה"ק מסאטמאר בהקמת המוסדות האלו, כי היו לו אנשים נאמנים בכל דבר ודבר, מה שרק רצה להקים, כמובן שהוא עצמו היה בעל מסירות נפש, אבל משמים נתנו לו תלמידים שעמדו לידו והקימו ועשו את רצונו במסירות נפש, ואצל מוהרא"ש היה הפוך לגמרי, לא היה לו אף בן אדם בשום דבר, אנחנו לא מבינים בצדיקים, אבל כנראה ככה נגזר עליו משמים, אביו של מוהרא"ש אמר למוהרא"ש, עליך נגזר שאף אם תיכנס ליער, יפלו עליך ענפים ביער, בכל מקום תצטרך לסבול, אין מה לעשות, אני לא ראיתי דבר כזה, לא היה לו אפילו לא איש אחד שעמד לידו לעזור לו, כל שנתיים התחלף האיש הכי קרוב שלו, אחרי שהאיש

ומתפלל, האם רק מי שהולך עם בעקיטשע כחולה נחשב ליחסן, בהתחלה הולכים עם משהו שלא נראה כל כך כחול, ואחרי זה לובשים את מה שכבר יותר כחול.

- אוי כמה שפגעו בי בתחילת ההתקרבות ואמרו לי שלא אצליח לעשות שידוכים, וזה היה משהו שהתפללתי כל יום, כי לא היה נראה אז, שיש לי עם מי להשתדך, הרי מישהו אחר לא יקח את ה'משוגע' מהיכל הקודש, וברוך השם שהקב"ה עזר לי, וד' יעזור לי הלאה, ב"ה הבן שלי כבר בשידוכים, והוא מכין כל יום קערה לנטילת ידיים... ומניח כל יום תפילין וציצית, ומדליק נרות חנוכה, ויודע גם לשיר, אבל העיקר זה התפילין.

- אמא שלי תמיד אומרת על הוריה, עכשיו אני רואה שאמא שלי צדקה, אמא שלה אמרה לה: אם מישהו מסכים להשתדך איתך, תסגור את השידוך ואל תישן לילה אחד לפני זה, ואמא שלי שאלה אותה, האם גם כשהילד צעיר והוא עוד יכול להשתפר ועדיין אפשר לבחור שידוך יותר טוב, אמרה אמא שלה, אפשר להשתפר הרבה יותר אחרי הנישואין, ואמא שלי אומרת לי, שהיא רואה את זה על ילדיי, כמה שהם נהיים עוד יותר טוב ועוד יותר טוב אחרי החתונה, מאז שבניי התארסו, לא היה יותר צריך להעיר אותם בבוקר, הם קמו מיד לעבודת השם.

ש. אנשים שואלים איך אפשר לחתן בחורים צעירים.

- ת. הם צודקים, כי בישיבה שלהם מחזיקים אותם סגור כל כך חזק, ואם נתן להם להתחתן הם ישתוללו לגמרי, תראה מה קורה בפורים, ילדים בני חמש עשרה משתוללים ברחובות

ולא יודעים מה הכוונה, אומרים שהיה על שולחנו דף של ליקוטי מוהר"ן וזה נכנס באמצע הכתבים, הוא מביא את דברי האריז"ל שבמצרים היה ה'דעת' בגלות, ולא דיברו אל ד', ובפסח היה 'פה סח', התחילו לדבר אל ד', ומקשה שם בזרע קודש, הרי כתוב להדיא בתורה: ויצעקו אל ד', ומתוך שלפעמים האדם כל כך בקטנות הדעת ולא יכול לדבר אל ד', אז שיעשה מזה לבד תפילה, ויצעק, רבש"ע אני לא יכול לדבר אליך, פתח לי את הפה, וזה מה שצעקו אל ד' שרוצים לדבר אל ד'.

ש. מה אני יכול לעשות עם זה ?

- ת. אתה יכול להתענגע אל מעשיהם, ולהגיד, רבש"ע מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי, זה דבר מאוד גדול להיות נכד של צדיקים גדולים, תראה, אני צריך לעשות כאן שידוכים, עכשיו אני שומע שיש כאן משפחות מיוחסות... אני לא חושב עכשיו רק על ילדיי, אני צריך בעשרים שנה הקרובות מאות שידוכים לנכדיי, אני מבקש ממכם תקימו משפחות יפות, שיהיה לי עם מי לגשת לשולחן...

המשך שידוכים

- סבתא שלי מרת טייטלבוים ע"ה, היתה אומרת שתמיד היתה מתפללת שהנכדים שלה יצליחו הכי הרבה מכולם, עד שקלטה יום אחד, אם רק הנכדים שלה יצליחו, עם מי הם ישתדכו, ואז התחילה להתפלל על כולם, שלכולם יהיו ילדים ונכדים טובים, שיהיה עם מי להשתדך, אמרתי היום לבחור בישיבה, אני רוצה שתתנהג טוב, כי אני רוצה שיום אחד תהיה המחותר שלי.

- מה זה יחסן, יחסן זה מי שנוסע לאומאן בתמימות ופשיטות, ולומד

רצו, הוא אמר להם יפה, כשהמלמד אומר לשבת, צריך לשבת, וכך אחרי כמה פעמים הם כולם ישבו יפה, ואז ראו כולם שכל 'הנסיון' הרב שהיה לו, לא באמת עובד, וצריך ללמוד איך להנהיג כיתה עם דרך ארץ.

ש. כגבאי איך אפשר להנהיג דרך ארץ, הרי אסור להגיד כלום לאף אחד?

ת. מי אמר שאסור להגיד, זה רק בראש שלך, כמובן שצריך לחייך לכל אחד, אבל כמו שאתה אומר לבן שלך תגיד לאחרים, תגיד לו יפה שזה מפריע לבית מדרש, כמו שאני מעיר לבחורים, אף שעיקר תפקידי זה לחזק את הבחורים, בכל זאת אני מעיר להם, זה באמת עבודה קשה להיות גבאי, הוא צריך להיות מאוד לבבי וחבר טוב של כולם, אבל צריך שיהיה דרך ארץ בבית מדרש, צריך שיהיה שכל מתי להגיד ואיך להגיד, לפעמים לא כדאי להגיד בשעת מעשה, אלא אחרי זה כשנפגשים בחוץ.

רוב הפעמים שאני מעיר לבחורים, זה לא בשעת מעשה, לפעמים שבוע אחרי זה או יותר, עכשיו נכנס אברך למעריב, והסתכלתי על הלבוש שלו והייתי מאוד נסער, ושאלתי אותו אם מותר לי להעיר לו עכשיו, או שעדיף שאחכה שבועיים, וכשהוא הסכים, שאלתי אותו למה אתה הולך עם נעליים מזורות כאלו, האם אתה בונה בניינים, איך אתה רוצה שנכדיך ילכו, אז הוא אמר שהוא הולך התבודדות מהבית שלו עד לבית כנסת בהאשקי, ויש הרבה בוץ בדרך, ויותר נוח לו עם הנעליים האלו, אז אמרתי לו שעדיף שלא ילך התבודדות בבוץ אלא יתבודד במקום שיכול להתלבש בכבוד, הוא אמר תודה שהערתי לו, אתה לא יכול להעיר לאנשים על

אחרי שפתחו להם את שערי הכלא, והבחורים כאן מתנהגים בעדינות, כי כל השנה הם לא כל כך סגורים תחת לחץ נוראי של המשגיחים, כאן אין משגיחים כל השנה, ולא קרה כלום אם הבחור ירד שניה לקנות משהו.

דרך ארץ במוסדות

יש בכיתות הרבה דרך ארץ אבל אין לחץ, אני מקבל עכשיו מכתבים מסבים שיש להם נכדים אצלינו, והנכדים מגיעים לחנוכה, אף שכל השנה הסבא כועס על ברסלב, אבל עכשיו כשהוא רואה את הדרך ארץ של הנכד, הוא נתפעל מזה ושולח מכתב לספר על זה, נכנסתי לכיתה עכשיו של אחד המלמדים בכיתה א', אני לא יודע בן כמה המלמד, אבל נראה לי שהילדים מבוגרים ממנו... והילדים מסתובבים בכיתה כמו בהפסקה, משוחחרים לגמרי, אבל כשהמלמד אומר מילה אחת 'רגליים', כולם בשניה מתיישבים על המקום, וכשהוא אומר עיניים, כולם מסתכלים בתוך ה'אלף - בינה', וכשהוא אומר 'ידיים', כולם מכניסים את הידיים בפנים ומצביעים היכן לומדים, ואם הוא עושה איזה תנועה עם היד, הם עושים את כל שלשת הפעולות ביחד מבלי שגידי כלום, מרגישים באויר שאין לחץ בכיתה, אבל יש המון דרך ארץ, לא עומדים עם החגורה על הילדים, אבל הם מתנהגים יפה.

קראו לאחרונה אצלינו למלא מקום ממוסד אחר, מישהו עם נסיון רב מאוד, וכל הצוות שהסתכל מסביב, אמר שכבר מחכים שיחזור המלמד המקורי, כי בינתיים המלמד הזה עם הנסיון הרב נתן לילדים לעשות מה שרוצים, היה ממש הפקר, ולא הצליח להחזיק את הכיתה, וכשחזר המלמד המקורי, ואמר לילדים לשבת, ולא

דברים שהם אמת לאמיתו, גם אם גוי טמא אתה יכול לדבר על כך, ולהגיג לו שיש הקב"ה בעולם.

לחשוב לבד והאם לחשוב כמו אחרים

ש. האם כשמישהו מתווכח איתי על משהו מסויים, האם אסור לי להתקפל, ולדעת שאין לי מה להקשיב למה שאחרים אומרים ולא להתפעל מאחרים?

• ת. אי אפשר לתת תשובה באויר, אבל במקרה הספציפי שאתה מדבר, מדובר בסוכן מכירות טוב, וסוכן מכירות טוב צריך לדעת לעמוד על שלו והוא צריך שיהיה לו בטחון עצמי, ואם הוא יכנס לחנות למכור משהו לבעל החנות, ובעל החנות יגיד לו לו תבוא מחר, הוא לא יברח מהחנות, אלא ישאל מיד, מתי מחר, בשמונה בבוקר זה בסדר? ולכן כשמישהו מדבר אליך כמו סוכן מכירות, אל תתפעל ממנו, כי הוא סוכן מכירות טוב, אבל מותר לך גם לשמוע מה שאחרים אומרים.

• נשבר כאן כלי, מזל טוב, אצלכם גם אומרים כך? שמעתי ווארט יפה על מה שרחל נתנה את השם יוסף, כי אסף אלוקים את חרפתי, ורש"י כותב שכל זמן שאין לאשה בן אין לה למי לתלות סרחונה, וכשיש לה בן, אפשר לתלות בו את הסרחון, מי שבר את הכלי, הבן, מי אכל את התאנים, הבן, ושמעתי פעם מחסיד ברסלב, הרי אסור לדבר שקר, ובטח שאין הכוונה שרחל שיקרה ואמרה שהבן שלה עשתה את זה, אלא הכוונה שברגע שאמא עסוקה עם הילדים והיא כל כך התייגעה ועבדה קשה איתם, כבר אי אפשר לבוא אליה בטענות, למה נשבר הכלי, כי יש לי ילדים ואני עסוקה איתם, אז נשבר משהו

דברים כאלו, כי זה לא קשור לבית המדרש... בדרך כלל אני לא מעיר במקום, וכשאוהבים את האדם זוכרים מזה אחרי שבוע, כדי להעיר לו ולתקן לו את דרכיו.

• יש אנשים שאומרים שלא נותנים לאנשים לחשוב, כי ראש הישיבה חושב על כולם, אבל אני רואה שזה בדיוק הפוך, כשמתקרבים לרבינו מפסיקים לעשות את מה שכולם עושים, ומתחילים לחשוב מה באמת כדאי לעשות, ומה באמת ילווה אותנו לחיי נצח, מישהו סיפר לי שבאחד המגזינים היתה שאלה כזאת: פעם הייתי קונה בחנות הכל בדולר, מתנות לילדים לחנוכה, אבל היום הילדים מבקשים מתנות רגילות, ולא את הפשוטות, אבל זה נכנס לי לתקציב, מה לעשות, ואני שומע את השאלה ואני בכלל לא מבין את השאלה, אז מה קרה אם הילדים אמרו, השואל לא חשב, תחשוב אם אתה באמת צריך לקנות או לא, אתה לא חושב, העיקר מה הילדים אומרים, ומה פלוני אומר, אני חושב האם זה טוב לילדים או לא, מה איכפת לי מה הם אומרים ומה מישהו אחר אומר.

• בישיבה הקודמת שעבדתי שם, הייתי מדבר עם הבחורים אחרי ששאר המגידי שיעור כבר הלכו הביתה, ולפעמים הם עמדו בחוץ והאזינו, ואמרו לו, אתה יודע למה הבחורים מקבלים את דבריך, כי אתה מאוד בטוח במה שאתה אומר, אתה אומר את הדברים בטון בוטח, ואילו אנחנו מלמדים על תאוות אכילה ולא יודעים בדיוק מה הכוונה... אני חשבתי שלא זו הנקודה, אלא מה אתה מוכר, אם אתה מוכר אמת, הכל בטל ומבוטל, אני לא אומר שתאוות אכילה זה לא אמת, אבל יש הרבה שטויות שמדברים, ואני דיברתי על

שלא יכולים לעבוד אצל אנשים, יש כאן אברך שלא מסוגל לעבוד אצל אחרים, הוא כבר עבד אצל חמישים אנשים, ותמיד הוא הסביר לבעל הבית איך לנהל את העבודה, ואמרתי לו שיעבוד לבד, ולכן תיקח עובדים שיכולים לעבוד תחתך, אם אתה רואה עובד שמתחיל להגיד לך דעות, תפטר אותו מהר מאוד בצורה יפה.

ש. מה אני עושה עם עובד שכבר שנה שלימה אני לא מסתדר איתו?

• ת. זה כבר הבעיה שלך, למה אתה סובל שנה שלימה ואתה לא מגיע לדבר, אנחנו נדבר על זה אחרי המסיבה.

ש. מה עושים עם ילד שאוהב לבקר ילדים אחרים ולהגיד להם איך מתנהגים?

• ת. זו מעלה טובה, וצריך להגיד לו, שימתין קצת, אחרי החתונה הוא יעיר לילדים שלו מה לעשות, כרגע ההורים מנהלים את הבית כאן, זו מידה טובה, זו מידה של מלכות, ילד שמתנהג כך, כמעט בכל בית יש ילד שמתנהג כך, וזו התנהגות טובה, אבל הוא צריך להמתין קצת, אם תלך למטפל הוא יגיד שצריך להעמיד אותו במקום וכו', אבל אני אומר לך שזו מעלה גדולה, רק לבקש מהילד שיחכה עם זה, ותצטרך להגיד שוב ושוב, ומה תעשה אם הוא לא מקשיב לך? אומרים את זה שוב, ואם הוא לא מקשיב? תגיד לו שוב, ככה זה בית יהודי, אומרים שוב ושוב.

איזה מנהגים שרואים אצל הצדיק יש להרתגה כמותו

ש. מה צריך לעשות כמו שהצדיק עושה?

באמצע, ולא הספקתי לסדר ולנקות, ובגלל שיש לי ילדים הייתי צריכה לאכול יותר תאנים.

ש. מה אני עושה שאחרי שעשיתי התבודדות אם לעשות משהו מסויים, והבנתי שאני צריך לעשות את זה, ואחרי שעשיתי את זה, מישהו נפגע מזה, האם יש לעשות שוב התבודדות האם עשיתי כראוי?

• ת. קודם כל אם הוא נפגע מותר לך לפייס אותו, גם אם עשית פעולה צודקת, אם זה איזה מסיבה בביהמ"ד שקבעת בשעה אחרת, לא קרה כלום, אם אתה חושב שעשית נכון והשעה הזאת מתאימה אבל אם הסיפור הוא בוויכוח בין איש לאשתו, מותר להכניס את המורה דרך ולשאול אותו מה באמת נכון לעשות, אותו דבר אם מדובר בוויכוח בין שותפים, מותר לשאול מישהו שלישי, אני גם הייתי שואל את מוהרא"ש דברים שלא ידעתי אם אני צודק או לא, גם אם האדם מאוד חכם, כמה חכם הוא כבר יכול להיות שלא יצטרך לשאול לפחות פעם בשנה משהו על חיי הנישואין שלו, אחרי החתונה יש המון שאלות, יש כאן בחור ונערה שהתחתנו, ולא יודעים כלום, ולאט לאט כשכבר מתאקלמים מגיעים ילדים ואז יש שאלות חדשות, ואחרי זה הילדים מתחתנים ויש שאלות חדשות.

ש. ואם זה ויכוח בין העובדים בעבודה?

• ת. זה תלוי, כי בדרך כלל יש בעל הבית שאמרו להחליט.

ש. ואם אני הבעל הבית?

• ת. העובדים צריכים להקשיב לך ולציית למה שאתה אומר, יש אנשים

לשאל על משהו ספציפי, אז תשאל את הנקודה הספציפית.

ש. אני ראיתי שראש הישיבה מטאטא בבית.

• ת. נו אדרבה, הרי מזה אני מדבר בשיעורים, הרי כל ליל ישישי אני מדבר מזה שצריך לקחת מטאטא ולעזור בבית, כך צריך להיות, נאה דורש ונאה מקיים.

ש. אם ראיתי איך ראש הישיבה ממלא כוסות שתיה, האם אני צריך לעשות בצורה כזאת?

• ת. לפעמים אפשר ללמוד עצה פרקטית, זו לא בושה, בושה היא למי שלא לומד כלום מאחרים.

ש. רואים שראש הישיבה התחיל ללבוש בליל שבת את הרעזשוולקע.

• ת. אני יגיד לך למה, השאלה היא למה עד עכשיו לא לבשתי, כי כשהגעתי למוהרא"ש, הגעתי עם זה, וראיתי שהוא לא לובש את זה, החלטתי שאני לא מגיע עם העניינים שלי למוהרא"ש, אולי אתם זוכרים, אני לא רוצה להגיד שמות, אבל הגיעו לפעמים אנשים עם בגדים של רבנים וישבו ליד מוהרא"ש, ואני לא רציתי להיות כך, אבל אחרי זה החלטתי שאני צריך ללכת כמו שהלכו אבותי וכמו שהלכו במקומות שמשם אני מגיע, אני שמעתי ממוהרא"ש שכשהרה"ק מטשערין הגיע לאומן, הוא לא לבש את בגדי הרבנות שלו שהיה לובש בכל השנה.

• אני לא עושה את כל מה שמוהרא"ש עושה, אבל יש דברים שאני עושה, אתה עושה משהו ממה שאני עושה?

ש. אני שמעתי בשיעורים שראש הישיבה רוקד כשעולה את המדרגות,

• ת. לא חושב שבאמת צריך לעשות מה שהצדיק עושה, אני חושב שצריך לעשות את כל מה שהצדיק מדבר, אתה רוצה ללבוש כובע רחב כמוני?

ש. אני שומע שראש הישיבה אומר, אני עושה ככה וככה כי כך ראיתי אצל מוהרא"ש.

• ת. לכאורה זה דברים ששמעתי ממוהרא"ש בדרשות, ואחרי זה ראיתי איך עושים את זה, אבל לא לבשתי כובע גבוה יותר כי מוהרא"ש הלך ככה, למשל השבוע דיברתי באחד השיעורים, שראיתי איך מוהרא"ש מבקש בשבת שרוצה להיות בשמחה, בין מזמור למזמור בלכו נרננה, זה דברים ששמעתי בדרשות ולא ידעתי איך עושים את זה בפועל, וראיתי עליו איך הוא עושה את זה, ואמרתי שראיתי איך מוהרא"ש יושב בשמחות בשולחן הכבוד, ושפתותיו נעות, וכך ראיתי איך עושים התבודדות בין אנשים, זה כמו שמישהו רוצה לבנות סוכה, אבל בחיים לא החזיק פטיש, הוא לא יצליח לבנות, בדרך כלל בפעם הראשונה אנשים מחזיקים פטיש ליד ראש הפטיש, אבל אני ראיתי איך אבא שלי מחזיק פטיש, למטה ביד הפטיש, אז למדתי איך לבנות סוכה, ראיתי איך מוהרא"ש רוקד, ונזכרתי בדרשות שהוא דיבר על הריקוד של רבינו, והבנתי שכך רקד רבינו.

• מישהו כתב למוהרא"ש שהסתכל על מוהרא"ש ולא ראה איך שבסיום התפילה הוא פסע ג' פסיעות לאחור והשתחוה לימין ולשמאל, והוא שואל מה הטעם, מוהרא"ש עונה לו, אני כן פסעתי לאחור והשתחויתי, כי מוהרא"ש עשה את זה בצורה שהיה קשה לעקוב, ולכן לא תמיד כשרואים מה עושים, זה באמת מה שעושים, אבל משאלתך אני מבין שאתה רוצה

מה שאפשר לשמוע הכל רווח.

- אבל שאלת שאלה מאוד טובה, מה לעשות ומה לא, היהודים שהגיעו לכאן אחרי השואה, פחדו מאוד לא ליפול ביהדות, ומה שראו אצל האדמו"ר שלהם, זה מה שעשו, הם לא זוו מילימטר ממה שראו אצל הצדיקים, אבל באופן כללי אני אומר לך שאפשר לשאול.

ש. אנחנו רואים שראש הישיבה כבר מתכנן מראש דברים שיהיו אחרי זה, למשל מתכננים את המעריב לפי הזמן של הדלקת נרות חנוכה, שיהיו בבית בזמן.

- ת. אני לא יודע אם באמת צריך לעשות ככה, אני חושב הרבה פעמים על זה, מי אומר שצריך להיות כל כך מתוכנן, אני מנסה להקל על עצמי, שיהיה כמה שפחות מצב שאני עובד על המידות שלי, למשל כשאני נוסע לשבת לקריה, אני כבר הולך כאן למקווה ולובש כאן בגדי שבת, ואז צריך לסחוב פחות, ומגיעים מאוד רגועים, ולא מתעצבנים מהילדים כל כך, יש כאלו שנוסעים, וסוחבים דברים, וכשמגיעים לשם מתחילים לחשוב איפה יש מקווה וכו', ונכנסים ללחץ.

- יש לי עכשיו שאלה שאני באמת לא יודע מה לעשות, אני אשאל את אבא שלי על כך, אני בכל השנים עושה לבד את הפתילות, וכנראה שיש סוג של פתילות שבזה הכל נעשה יותר טוב, והשנה נגמרה לי החבילה של הצמר גפן שאני משתמש בה מאז החתונה שלי, ועשיתי פתילות השנה, וזה לא הצליח, זה לא דלק טוב, ראית את המנורה שלי בליל שבת בקריה? זה לא דלק טוב, במוצאי שבת היה לי ממש חלישות הדעת, באמצע מעוז צור, הכל היה כבוי, ואני מסתכל על

יש שבועות שאני מנסה לעשות את זה.

- ת. זה דבר יפה, כי זה אחד מעיקרי הדברים כאן, שמחה וריקודין, ריקודין זה מהיסודות כאן, אבל לא יוצא לנו איפה לרקוד, אז במדרגות יש הזדמנות, ר' נתן אמר לתלמידו ר' נחמן מטולטשין, שירקוד בכל יום, מוהרא"ש מביא שיום אחד ר' נחמן כבר נשכב לישון, והוא נזכר שעוד לא רקד באותו יום, הוא יצא מהמיטה ורקד עם בגדי השינה.

- אדרבה, דברים כאלו שאתם תעשו גם אתם, תרקדו ותדברו אל ד' ותנקו את הבית, אבל כשאתה רואה כאן עצות פרקטיות, למשל שאני חותך את המפה מסביב לנרות, שיהיה אפשר להוריד בשבת את המפה, אם אתה רוצה לקחת את העצה אדרבה, אבל לא חייבים לעשות את זה, אבל לדבר אל ד' ולעזור בבית חייבים, אם יש לך דרך אחרת להוריד את המפה מהשולחן, תעשה בדרך שלך, אבל אל תשאיר את השולחן בליל שבת מבלי לסדר את זה.

ש. אז איך יודעים מה לעשות ומה לא?

- ת. בדרשות, אם תקשיב לדרשות תשמע שם את כל מה שצריך לעשות כדי להיות יהודי ירא שמים, וגם תשמע שם שאם אתה שומע דברים שאתה עוד לא יכול לעשות, אתה תמיד יכול להתפלל על זה.

ש. האם מי שלא שומע דרשות בטלפון מחוסר זמן ורק קורא עצתו אמונה, הוא גם יהיה בסוף ירא שמים?

- ת. אין ספק שיותר טוב לעשות את שניהם, אבל אני לא יודע אם אתם יכולים להספיק לשמוע כל שיעור,

קשור התשובה למה ששאלתי, מה קשור הסיפור הזה למה ששאלתי.

- ת. צריך באמת לחזור על התשובה כמה פעמים עד שמבינים, יש אנשים שנכנסים אלי לשאול שאלה, ומביאים איתם מקליט, כי אחרי זה לא זוכרים מה עניתי להם, וכך הם יכולים לחזור על התשובה, אין שום בעיה עם זה.
- אני זוכר שכשנכסתי עם ר' אברהם משה למוהרא"ש, ובכל פעם שר' אברהם משה הכניס לכיס 'מקליט', מיד מוהרא"ש היה שואל אותו, מה יש לך בכיס? אתה מקליט אותי? אני הייתי שם וראיתי את זה.

ש. יש שחושבים, הרי שלחתי שאלה ולא קיבלתי תשובה, זה אומר שאני מפריע, למה שאשאל שוב, אני לא רוצה להפריע.

- ת. אם כששואלים, מוכנים לקבל את התשובה, לא מפריעים, אבל אם כששואלים מנסים להסביר איך לענות, זה מפריע, אני יגיד לך שוב, אם האדם שואל והוא מוכן לקבל מה שיענו לו, והוא יעשה את מה שיענו לו, הוא אף פעם לא מפריע בשאלתו, כי זה העבודה של העונה, זה העבודה של כל רב ודיין לתת שירות לכלל ישראל, אבל אם שואלים ולא רוצים לעשות כפי התשובה, אלא רוצים שהתשובה תהיה כפי שהשואל רוצה שיהיה, אז מפריעים, זה ברור? או להגיד עוד פעם?

ש. ואם התשובה לא ברורה?

- ת. שואלים שוב, ומה אני הייתי צריך לעשות אצל מוהרא"ש, כשהוא לא היה עונה לי, האם הייתי נעלב ממישהו, האם היה לי קושיא על מישהו, אני הייתי נכנס למוהרא"ש

המנורות מסביב, יש להם פתילות שקנו בחנות וזה דולק כל כך יפה, אני אשאל את אבא שלי האם עדיין יש את הענין לעשות את הפתילות לבד כשזה נכבה, מצד אחד יש ענין לעסוק במצוה, כמו שאנשים לא רוצים לקנות חבילת מצות לפסח, אלא רוצים לעשות משהו בעצמם, מצד שני אם לא יצא כאן מצות מה זה שווה, איזה חביבות המצוה יש אם זה נכבה באמצע, חתני הגיע אלי לשבת, והמנורה שלו דלקה כל כך יפה.

- היום המנורה שלי דלקה מאוד יפה עם הפתילות האחרות, ולא נשאר טיפת שמן במנורה, אשתי רצתה קצת שמן מהמנורה לשים על סגולה לאחד הילדים לרפואה, ולא היה לי טיפת שמן במנורה, כל השמן נגמר כי זה דלק כל כך יפה, אני לא רוצה לשנות, אשאל את אבא שלי מה לעשות, אני בטוח שאפשר למצוא איזה שמן דולק יפה עם איזה פתילות, אבל זה סך הכל שמונה ימים, עד שאתפוס איזה שמן טוב עם איזה צמר גפן, כבר יעבור החג.

- אני יכול להגיד לכם דבר אחד, במשרד שלי הם התקינו שאוכל לראות את כל בנייני המוסדות, אבל הכולל תמיד דלוק אצלי, כי יש לי מזה תענוג מאוד גדול.

לשאל שאלות

- שאלה יפה מאוד איזה דברים כן לעשות ממה שרואים, ואיזה דברים לא לעשות, והאמת שאפשר לשאול כל דבר לגופו, כמה פעמים אתה כותב מכתב ומוחק עד שאתה שולח לי, למה אתה מוחק, תכתוב ותשלח, אתה לא מפריע לי בשום מכתב שאתה שולח.

ש. הרבה פעמים אני לא מבין מה

• ת. וראש הישיבה אמר לך משהו? הוא לא אמר לך, אני חייב להגייד שהשאלות שלך שאלות חזקות.

צדקות והלוואות

• אמרתי לאברכי הכולל שאם הם יבחנו על הלכות שבת אצל רבנים מפורסמים, הם יקבלו על כל תעודה מרב אלף דולר, עד עשר תעודות, ואם הם יעשו את זה, זה חתיכת סכום, אני לא אקח את זה מהקופה של ר' משה אריה, את זה בעזרת השם אביא ממקום אחר, אולי נעשה שבת התאחדות על זה, אם עשר אברכים יעשו את זה, נצטרך להשיג מאה אלף דולר, מה זה כבר מאה אלף דולר, פעם אולי חשבתי שזה הרבה כסף, היום לבד לווייתי מאנשים שגרים בקריה, מיליון דולר, זה משהו שאני לא יכול לעשות עליו דינר, כי אני כל כך מקווה שר' אהרן יצליח עם המוסדות בארץ ישראל, ור' משה אריה עם הכולל, ור' לייבי עם ההדפסה, ביקשתי מכמה אברכים, מה יש להם מזה שהכסף מונח אצלם בבית, הכי טוב שבינתיים אעשה עם זה דברים טובים.

ש. עד אתמול היה אצל אנשים בקריה, מיליון דולר?

• ת. יש הרבה פעמים שאני מקבל שאלה, ואני רוצה לענות, ובינתיים נכנס משהו דחוף, ושכחתי לענות, אני לא יודע על איזה פרסומת אתה מדבר, ואל תזכיר לי עכשיו, אבל הרבה פעמים יש שאלה, שאפשר לענות על זה גם כן וגם לא, וזה נתון לשיקול הדעת שלך.

ש. אמרו למלמדים שיעשו איתם שבת התאחדות?

• ת. אני לא אמרתי את זה, המלמדים

עם שאלות בישיבה, האם לעשות ככה או ככה, והוא היה מתחיל לדבר מיכנאל וכו', ורק אחרי שהגעתי הביתה קלטתי שהוא בכלל לא ענה לי, וסובב את השיחה לנושא אחר, ורק אז הבנתי שנשארתי בלי תשובה על השאלה, כנראה שמוהרא"ש הבין שאני הייתי צריך להבין לבד את התשובות מהדרשות שלו, אבל בקטנות הדעת שלי עדיין היה לי שאלות, ככה אני חושב שלכן הוא לא ענה לי, אולי היה לזה סיבות אחרות.

• יש אברך שכותב לי כל שבוע, ראש ישיבה תציע לי שידוך לבת שלי, ואני אומר לו, קח את מה שמציעים לך, והוא אומר, שהוא רוצה רק את מה שראש הישיבה יציע לו, ופעם אחד כתבתי לו הצעה, משהו שאני חושב שמאוד מתאים, והוא עונה לי, שהוא לא יכול לקחת את הבחור הזה, כי הוא לא מתפלל והוא מעשן וכו', אני לא בכעס עליו, אני אולי ברוגז על עצמי, למה בכלל הצעתי לו, אני לא רוצה להגייד לאנשים מה לעשות, הוא כל שבוע כותב לי שהוא רוצה רק מה שראש הישיבה יגיד, ואני באמת חשבתי שזה שידוך טוב.

ש. היה לי שאלה על פרסומת מסויימת אם זה בסדר, ולא קיבלתי תשובה.

• ת. יש הרבה פעמים שאני מקבל שאלה, ואני רוצה לענות, ובינתיים נכנס משהו דחוף, ושכחתי לענות, אני לא יודע על איזה פרסומת אתה מדבר, ואל תזכיר לי עכשיו, אבל הרבה פעמים יש שאלה, שאפשר לענות על זה גם כן וגם לא, וזה נתון לשיקול הדעת שלך.

ש. אני החלטתי שאני מכניס את הפרסומת, ואם יש כאן בעיה ראש הישיבה יגיד לי על זה.

ולא לצחוק מקהילות חס ושלום.

ש. יש גליונות שכותבים שם רק מטיפול, האם מותר לצחוק על הכותבים שם?

- ת. למה אתה צריך לדבר מהכותבים, תדבר מהרעיון, רעיון הטיפול הוא רעיון שמגיע מאומות העולם, תצחק על זה, אל תכתוב אף פעם נגד אנשים ספציפים, אתה שואל טוב, מה עוד.

העתיד של היכל הקודש וצוואות

ש. אני לא יודע מה מותר לשאול.

- ת. תשאל

ש. איך עושים שקרית ברסלב לא תהיה כמו ערים אחרות, שאחרי שהצדיק הלך, אחרי שהמנהיג הלך, הכל נעלם ונגמר.

- ת. אני מבקש על זה כל יום, אני מתפלל על זה בכל יום, למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, שיהיה לדבר הזה קיום עד שמישיח יבוא, מה עוד אפשר לעשות חוץ מתפילה, רק תפילה, אני דיברתי עם אנשים שמגיעים מהעיר שמשם אתם מגיעים, והם ראו כאן את הקריה, ועם דמעות בעיניים הם אמרו לי, בדיוק ככה גרנו בעיירה שלנו כשהיינו ילדים, אבל ויבוא השטן, והיה איזה מחלוקת, ואחים וגיסיס התחילו לריב זה עם זה, צריך הרבה להתפלל ולבקש מהקב"ה למען לא ניגע לריק.

ש. האם המטרה היא שתלמיד היכל הקודש יגור דווקא בקרית ברסלב.

- ת. לא, מה פתאום, זה לא המטרה.

ש. אני אפילו לא מבקש על זה.

- ת. תבקש מהקב"ה שאתה ודורותיך

אמרו לי את זה... נראה מה יהיה.

לא להיות תלוי באחרים ולא לפגוע באחרים

ש. ראש הישיבה אמר בשיעור, שהוא לא מקבל מחמאות מאנשים כדי לא להתפעל מהפגיעות של האנשים.

- ת. אני לא אמרתי שאני לא מקבל מחמאות, אלא שאני לא תלוי במחמאות, ואני לא אנהג על פי המחמאות, אבל בוודאי שאני מקבל, כל עוד שיש דם בוורידים של האנשים, צריכים האנשים את המחמאות, אבל אני לא תלוי בזה, כי אם אמשיך את הישיבה רק אם פלוני חושב שהישיבה היא ישיבה טובה, מה אני יעשה מחר אם פלוני יגיד שצריך לסגור את הישיבה, אבל אני ממש לא נגד מחמאות אלא בעד, וסוד ההצלחה היא לא המחמאות אלא הספר 'אשר בנחל', מחמאות זה דבר די נחמד, אבל לא זה מה שנותן את ההצלחה לאדם.

ש. ראש הישיבה אמר, שמוהרא"ש אמר לו שיעשה ליצנות מכל הליצים הצוחקים על היכל הקודש, האם זה דבר שצריך להשאיר רק לראש ישיבה, או שאפשר גם לכתוב מזה בעלון.

ת. צריך להיזהר לא ללכת קיצוני בזה, קודם כל אסור לזלזל באחרים אף פעם, אבל מותר בעדינות לצחוק על מי שצוחק על היכל הקודש.

ש. איך צוחקים על עולם הטיפול?

- ת. כותבים את דברי רבינו, מה תלך לבן אדם שהוא לא יכול לעזור לעצמו, תלך מיד להקב"ה, צריך מאוד להיזהר לא לצחוק מאנשים

• ת. איך קיבלת את זה ממני, הרי אתה הסתובבת אצל מוהרא"ש הרבה לפניי, כנראה שרק עכשיו התעוררו כל הדרשות ששמעת ממוהרא"ש, עכשיו זה התחיל לעבוד.

ש. למה הרבה פעמים אני הולך לבית כנסת אחר, אני מרגיש משוחרר, ובבית כנסת שלנו אני מרגיש לחץ?

• ת. רק אתה לחוץ בגלל שאתה הגבאי.

ש. אני מקווה ששאר האנשים מרוצים.

• ת. אנשי שלומינו נהנים הכי הרבה בהאשקי, הכי הרבה תגובות אני מקבל על הבית כנסת שלנו, גם אנשים מבחוץ, רבנים שבחיים לא דיברו איתי עוצרים אותי ואומרים לי שהיו בבית כנסת, וזה כל כך יפה, הרבנים שמכירים אותי מבית סבא שלי, ועד היום לא דיברו איתי, אבל כשנהנו בבית כנסת הם הגיעו להגיד, שבוע שעבר היה לי שמחה, והייתי בבארא פארק, וכל השבת אני רואה איך אנשים יושבים עם הבקבוקים של יי"ש, זה לא פשוט, אני הייתי אורח, וישבתי תחת הטלית שלי, ולא סבלתי מזה.

• ב"ה שאצלינו יש דרך ארץ, ופגשתי אחד האנשים שתמיד דיבר נגד בתי הכנסת שלנו, ותמיד נכנס אצל מוהרא"ש להגיד שאצלינו מדברים באמצע התפילה, ואני ראיתי שבבית כנסת שלו זה נורא ואיום, אנשים זורקים דברים אחד על השני, והוא אומר לי, מי כעמך ישראל, העיקר שאנשים מגיעים להתפלל, ואני שואל אותו, למה אצלי בבית הכנסת אתה לא אומר מי כעמך ישראל, ב"ה שאצלינו בבתי הכנסת מתנהגים מאוד יפה עם דרך ארץ.

יהיו מקורבים תמיד לרבינו, רחמי שמים צריך בכל מקום שגרים.

ש. מאיזה גיל כדאי לכתוב צוואה?

• ת. קרוב לגיל חמישים.

ש. האם זה חובה לכתוב צוואה?

• ת. אין חובה, אבל זה דבר חכם.

ש. מה צריך לכתוב בצוואה?

• ת. בן כמה אתה

ש. בן שלושים וחמש.

• ת. אז בעשרים שנה הקרובות תתבודד להקב"ה, רבש"ע מה אני רוצה להשאיר לילדיי.

ש. האם לכתוב רוחניות או גשמיות?

• ת. את שניהם, כל מה שאתה רוצה להגיד לילדיך, בן כמה אתה ששאלת אם לכתוב צוואה?

ש. שלושים ושלוש

• ת. אני לא יודע אם יש עוד אברך בווליאמסבורג בגיל שלך ששואל שאלה כזאת, צריך להיות מקרוב לרבינו, ולחשוב מעלמא דאתי, כדי לשאול אם לכתוב צוואה, 'עלמא דאתי' היא מתנה גדולה, רבינו אומר שבכל בוקר ידבר האדם לעצמו מזה, זה משהו שמרגיע את האדם, היום בבוקר אמרתי לעצמי, הרי אנשים יותר חזקים ממני פתאום הלכו, אי אפשר לדעת כלום מה יקרה ברגע הבא, מה אתה עושה בלאגן, תירגע.

המתנות של היכל הקודש – תפילה

ודרך ארץ

ש. אני קיבלתי מתנה מראש הישיבה לשוחח עם ד'.

לגשת לעמוד

אני מיד ניגש, כי אני לא יכול לעזור להם במשהו אחר, אז אני עוזר במה שאני יכול, הם לא יכולים לכסות את ההוצאות מהשלושים דולר שאני משלם להם למקווה חודשי, וכמובן גם בברסלב, כששולחים אותי לעמוד, אני ניגש, ואולי יש סברא להגיד שאם אני לא ניגש לעמוד, אני יכול קצת להתבודד, אבל אם אני יכול לעזור לבית מדרש, אני כן יגש, ובדרך מהבית שלי לבית מדרש ובדרך חזור אני יתבודד.

בראש השנה הרגשתי שאני פשוט נותן את כל הראש השנה שלי עם זה שאני ניגש לעמוד, מתי התחיל כל זה, זה התחיל אצל ר' יצחק, הוא אמר לי: אם אתה ניגש לעמוד, אתפלל עליך כל ימי חיי, לפני זה הייתי מאוד משוחרר, הייתי יכול להגיע לבית מדרש מתי שרציתי, כמובן שברגע שמוהרא"ש ביקש ממני כבר לא יכולתי לסרב, אבל העיקר מי ששיכנע אותי היה ר' יצחק, ולפני זה ישבתי בפינה במגומטר.

אומאן תשפ"ו

אני מקווה לנסוע בעז"ה בשנה הבאה לאומאן לפני שבת, האם אתה תבוא אחרי שבת? זה מיועד רק לאלו שהנשים לא רוצים שיסעו לאומאן, אז הם יוותרו להם שבשבת ישארו בבית, ואז הנשים יסכימו שיסעו, אבל אחרת, זה מאוד קשה, כי ביום שני כלילה יחול ראש השנה, אם קייב יהיה פתוח לטיסות, זה אפשרי לצאת מארה"ב עם צ'יטרים במוצ"ש, אבל לכאורה יותר טוב לנסוע לפני שבת, אם קייב פתוח יש זמן לצאת ביום רביעי, ואם לא, צריך לצאת ביום שלישי, ובעז"ה נטוס חזרה ביום חמישי ונגיע ביום שישי בעז"ה.

אני רוצה לעשות ביום ראשון

בדיוק היום יצא לדבר מזה אחרי השיעור גמרא, היה אחד שמאוד נעלב ממוהרא"ש והלך ממנו, והוא הגיע אלי, שהוא רוצה להיות רב, שאלתי אותו, האם אין לך מה לעשות, הוא עונה, שהוא קיבל כאן הרבה דיבורים, והוא יכול לצאת לעיירות ולפעול הרבה דברים בעם ישראל עם הדרשות שקיבל ממוהרא"ש, והוא שואל אותי, האם אתה לא רוצה להיות ראש ישיבה, אמרתי לו, לא, אני לא רוצה, אני קיבלתי עונש ממוהרא"ש, אסור לקרוא לזה עונש, כי אני זוכה ב"ה לחזק אנשים, אבל אני מעדיף לשבת בפינה תחת הטלית עם ערימה של ספרים, אחרי שדיברתי איתו הוא נעלב עוד יותר והלך, אני לא רוצה להגיד עוד פרטים כדי לא להעליב אנשים.

היה יהודי שהגיע לרבינו ואמר שרוצה להיות רב, אמר לו רבינו, הרי לא תצליח לברך ברכת המזון כמו יהודי, כי כולם מסתכלים עליך, ואז תעשה איזה תנוחה, ועל הכל ד' אלוקיני, ולא תדע אם זה לחץ מהמעיים או שמישהו הסתכל עליך והיית צריך לעשות איזה תנועה, כשאנחנו יושבים בנרות חנוכה, אנחנו זוכים לדבר כמה דקות אל ד', אבל המפורסמים אין להם את זה, הם לא יכולים לדבר עם ד', לקחו להם את הזמן הכי יפה בשנה, קח למשל את הזמן של 'תקיעת שופר', כל יהודי עומד ומתעטף עם הטלית שלו ועושה תשובה מעומק הלב, חוץ מיהודי אחד, זה שצריך לצעוק 'מן המיצר'.

אני לעולם לא מסרב כששולחים אותי לעמוד, לא רק בברסלב, אפילו כאן בבית כנסת ליד הבית שלי, כששולחים אותי למנחה או למעריב

את השמש ואת הכוכבים, והקב"ה עושה שבמקומות כאלו יגדלו דברים כאלו, אותם דיבורים בלי לקשר אותם להקב"ה זה כפירה, ואומרים שהרופאים הם היום המאמינים הכי גדולים, כי הם מבינים את כל גוף האדם עד לנקודה מסויימת, ואז הם רואים שהם באמת לא יודעים כלום, אלא הקב"ה עושה את הכל.

שתמיד יהיה כסף לאשה ולמכולת

ש. ראש הישיבה אמר לאחרונה, שאף בתקופות שלא היה לו כסף, תמיד הוא הביא כסף למכולת, האם זה גם משהו שאנחנו יכולים לעשות?

ת. בוודאי, זה משהו שחייבים לעשות, יש דברים שאפשר לעצור, אבל יש דברים שאסור לעצור, היו כמה שנים שבפורים נתתי למלמדים את הטיפ גם של חנוכה, כי לא היה לי בחנוכה לתת להם, אבל את המכולת של אשתי לא עצרתי אף פעם, זה משהו שחייב להיות בבית, כל אחד חייב לראות שלאשתו יש כסף לקנות במכולת, לא יכול להיות דבר כזה שלאשה אין כסף לקנות אבקת כביסה, ואם המכונת כביסה נשברה, אתה חייב לדאוג לתקן את זה.

ש. ומה עושים כשאין כסף לזה?

ת. יש פעמים בודדות שמותר ללוות כסף, וזה אחד מהם, מבקשים מהקב"ה, ומבקשים עזרה מההורים.

אסור שיקרה מצב שהבעל יגיד אין כסף לקנות פתיים [פערפיל], ובטח לא במצב שיש לו כסף לדברים שלו, לסיגריות שלו וליין שלו, אני עושה קידוש על מיץ ענבים כבר המון שנים, ואף פעם אני לא קונה את היינות היקרים, אני קונה בקבוק מיץ ענבים ומכניס למקרר לכמה

נסיעה קצרה למקומות הקדושים באוקראינה, אולי במוצאי שבת, למעז'יבוז וברסלב וכו', יחד עם אנשי שלומינו.

אתה שאלת כמה שאלות בחושן משפט, אני רוצה להגיד לך, אל תעשה דברים לא חוקיים, ואם זה חוקי תשאל את הדיין אם מותר לעשות, זה טוב שאתה שואל את ראש הישיבה, כי ראש הישיבה יגיד לך לשאול את הדיין.

אמונה ובטחון

ש. איך אני יודע אם יש לי אמונה ובטחון?

ת. זה לא משהו שיש לך או שאין לך, זה לא כמו תפוח שיש לך או שאין לך, כי לכל אחד יש אמונה, השאלה היא כמה, וזה משהו אין סופי, הצדיק הכי גדול יכול לקבל עוד יותר מזה, אותו דבר זה בתפילה, אתה יכול לשאול למה אני צריך לבוא לשיעור, אני אשמע שצריך לבקש מהקב"ה, אבל השבוע זה משהו הרבה יותר, אתה תבקש מהקב"ה במדרגה יותר גבוהה, אני הרבה פעמים חושב לפני השיעור, מה יש לי לדבר, האם אני אגיד שוב שצריך לדבר אל ד', ואז אני חושב שאגיד את זה עוד פעם אחד, שאין טבע ואין מקרה ואין מזל, ויש רק את הקב"ה, וכל פעם ששומעים את זה, זה נכנס יותר פנימה בלב ועוד יותר.

ש. האם המדע הוא כפירה?

ת. אין ספק שיש הרבה דברים אמיתיים בעולם, ובסוף צריך את הכל לשייך להקב"ה, למשל יש מזלות ויש טבע של דברים שגדלים במקומות מסויימים, ואז אומרים שהקב"ה עשה את י"ב המזלות, וברא

לא לקנות דברים מיותרים

ש. ואם יש יותר כסף, אז כדאי לקנות יותר ממתקים לבית?

• ת. לא קונים דברים מיותרים, אני הייתי יכול לקנות היום יותר ממתקים, אבל ככה הבית שלי בנוי, שהמתקים כאן זה פופקורן וצ'יפס תפו"א, זהו, ואם יש לך קצת כסף מיותר, תקנה לאשתך איזה מתנה, אבל מה שחייב להיות בבית, שתמיד יהיה לאשה את צרכי הבית, זה לא משהו שאפשר לעשות מה שיש אצל אחרים, כי בכל בית יש צרכי הבית שלהם, וכל אחד צריך לדבר על זה עם אשתו, מה שחשוב להם, אבל מה שצריך בבית, חייב להיות בבית, אני יודע מה שקורה כאן, ביום ראשון אוכלים את השיריים של שבת, ביום שני יש שניצל, ביום שלישי יש קציצות, ביום רביעי יש קורנפלקס וחלב, ביום חמישי כבר אוכלים את המרק של שבת, ככה נהוג כבר 24 שנים, אבל את זה אתה לא צריך לעשות בבית שלך, אבל כל יום צריך לקנות תוספות ושאר הדברים שצריך בבית.

• השכנים שמים לי ליד הדלת בגדים שהם לא צריכים, זה ממש מן שנופל מהשמים, אני בודק מה טוב לילדים שלי ולנכדים שלי, ומה שלא מתאים לגילאים אני שולח לאנשים אחרים, ואז הם מוצאים מן ליד הדלת, אני קניתי משהו בבית בפעם האחרונה לפני 17 שנה, אני רואה שאתם צוחקים, תצחק, ותביא את כל הבגדים שאתה לא צריך, אנחנו נעשה חיים טובים, אני אשתמש בזה והנכדים שלי ישתמשו, ומה שלא טוב, אתן לאחרים, והדבר הכי יפה יהיה כשחמותך תיקח ממני את הבגדים, והיא תגיד לאשתך שהיא מצאה בגד יפה שמכרו במבצע והיא

שבועות, אבל אלו שקונים ינות והיו יכולים בכסף הזה לשלם למנקה לשבת, זה עוול נוראי, אם האשה אומרת אני לא צריכה עזרה זה משהו אחר, וכל הכבוד לה, אבל אם היא אומרת אני צריכה עזרה והבעל אומר אין לי כסף, ואחרי זה מגיע הביתה עם בקבוק יין, זה עוול נוראי.

• ביקשתי מההנהלה בבית פיגא שילמדו את הבנות לבשל, אברכים משלמים כל שבוע הרבה כסף על סלטים לשבת, במקום ללכת לחנות ולבקש כמה עגבניות חצי רקובות עם כמה חתיכות שום ולעשות סלט ערבי, משלמים הרבה כסף, הרי מזה נובע כל ענין הסלטים בשבת, סבתא שלי סיפרה לי שהיה רעב נורא, ולא היה מה לאכול, וביקשו מבעל החנות שיסכים לתת את הירקות הרקובות ועשו סלטים וכך היה מה לאכול, והיום מבקשים על זה שבע דולר, אם הבנות בבית פיגא ידעו איך לעשות את הסלטים הם יחסכו הרבה כסף בבית, חציל עולה בחנות דולר אחד, ושמים על האש ויש סלט, ובחנות עולה סלט חצילים שבע דולר, כל המאכלים האלו הגיעו מהרעב שהיה, את הפלאפל הם עשו מחלה יבשה שהכניסו למים.

ש. מה עושים כשבבית לא מוכנים לאכול מאכלים כאלו וללבוש בגדים שמישהו כבר לבש?

• ת. צריך לדעת שאסור להיות קמצן בבית, אבל צריך לדבר על זה שוב ושוב, הנכדים שלי הולכים עכשיו עם הבגדים שהילדים שלי הלכו, ואני קיבלתי את זה מחמותי, והבגדים כל כך יפים, כמובן שדברים כאלו עושים רק אם זה אפשרי ורק בשיחה יפה, לא ח"ו להתקמצן על חשבונה אם הדברים מפריעים לה.

להוריהם בגלל זה? הרי צריך ללכת להורים, מה אתם אומרים, מה כדאי לעשות בפורים? הרי אתם בין כה נכנסים להורים, לא? לאבא צריך לתת משלוח מנות, ההורים של כולכם גרים בברוקלין.

ש. זה יום קצר, אני לא יודע אם אנשים יכנסו לעיר ויחזרו לקריה.

ת. זה לא כזה יום קצר, כי מזויזים כבר את השעון עוד כמה שבועות, פורים כבר יהיה בשעון קיץ, טראמפ רוצה לעצור את זה, אבל אני לא יודע אם הוא יצליח לעשות את זה בשנה הזאת, כי הלוח שנה כבר הודפס והעסקים עובדים לפי זה, ואני לא בטוח שטראמפ רוצה לעצור את זה, אילן מאסק לחש לו, וכל מה שאילן מאסק אומר לו באוזן, טראמפ אומר ברבים, לכל אחד מותר לחשוב ספוקלציות, הרי צריך שיהיה לנו חומר מה לחשוב בבית הכבוד... שעון חורף הוא ממש א מחיה, אם יהיה שעון קיץ בכל השנה, לא יהיה אפשרות להתפלל שחזרית לפני שמונה.

הקב"ה ברא את הבריאה בצורה נפלאה, יש כל הזמן שינויי מזג אויר, עכשיו בקור אנחנו מחכים לקיץ, וכשמגיע לקיץ נהנים, ובסוף הקיץ כבר מאוד חם ומחכים לקור, ואחרי זה כולם רוצים לראות קצת שלג, ובמקום לנסוע כל הזמן ממקום למקום, עשה הקב"ה שבכל מקום יהיה שינויי מזג אויר, בריאה נפלאה.

בהתחלה אחרי החתונה היינו משנים כל תקופה את הריהוט מפניה לפינה, צריך לשנות כל הזמן דברים, אחרי זה כבר הגיעו הילדים וכבר שינו לבד את הכל... עכשיו אני יושב בצד השני של הסלון, כי בקיץ אני עובר לצד השני בגלל המזגן, ואת זה מותר

תביא לך מתנה.

ש. מה עושים כשהתינוק צריך מעיל וזה עולה כמה מאות דולר?

ת. כמה מאות דולר? הרי יש בהרבה יותר זול.

ש. קיבלתי את זה מתנה.

ת. מתנות מותר לקחת, תסתובב עם זה כשכולם סביבך יהיו עם מעילים פשוטים, כל התינוקות יצחקו על התינוק שלך... כאן בקהילה ב"ה אפשר לחיות, החיים לא עולים כל כך יקר, ברוך השם.

מוסדות התורה

ד' יעזור שנצל מגזירת החינוך, הציבור לא מודע לזה, אני מתפלל על זה כל יום, הם כבר דופקים על הדלת, זה נהיה קרוב יותר ויותר, אנחנו מתעלמים כמו כל המוסדות, זה לא פשוט בכלל, והכל מגיע לצערי מבחורים שירדו מהדרך ירחם השם, הכל מגיע מיהודים לצערינו.

הייתי השבוע בתלמוד תורה, עברתי בכל הכיתות כדי לחלק להם דמי חנוכה, הפלא ופלא מה שהולך שם, מפעל ענק של אמונה.

החגים הקרבים וכאים

כל הימים טובים אני בקרית ברסלב ב"ה, אני לא יודע מה אני עושה עם פורים, את זה עוד לא החלטתי, אני מגיע לקריה כי אני לא רוצה להטריח את הציבור, אבל אני חושב שבפורים האברכים בין כה מגיעים לעיר, כי מגיעים לתת להורים משלוח מנות, גם אני צריך להיות באיזור העיר, כי אני צריך ללכת לאבא שלי ולחמי לתת להם משלוח מנות, השנה זה ביום שישי האם פחות אנשים נכנסים

לגעת בזה.

- אני נהיה צרוד באומאן, לא מהתפילות, אלא מ 2 הדרשות שאני נותן לציבור, וכולם שומעים, ואני חושב לעצמי שלא שומעים, ואני מדבר יותר גבוה ממה שמתר.

- כאן בהאשקי זה לא בנוי טוב לקול, כל פעם שאני בהאשקי בשבת, לוקח לי שבועיים עד שהקול חוזר לי, יש לי נס שכבר סיימתי להקליט את הדיסק החדש, אני כבר צרוד עכשיו, אני לא יודע מה הסיבה, אם זה בגלל שהוסיפו שם עוד צינור, בסקילמאן אני מתפלל בלי שום בעיה, זה בית כנסת מבורך, ובהאשקי כשאני ניגש ל'לכו נרננה' כשאני מגיע ל'ארבעים שנה' אני מרגיש שאני כבר מאבד את הקול, אני צעקתי השבוע באמצע קריאת התורה 'ששש', והאמת שאף אחד לא דיבר, אני פשוט לא שמעתי את עצמי, שאלו אותי אם להשקיע עשרים אלף דולר כדי לתקן את זה, אמרתי שלא יוציאו על זה כסף, בדירה שלי בהאשקי אני שומע את עצמי מאוד טוב, ישבתי בימי החנוכה שם ומאוד נהנית, שמעתי את עצמי.

- ר' משה אריה, אם האברכים האלו שיושבים כאן יתנו עוד פעם כסף לכולל, תביא אותם שוב ביחד, זה קבוצה טובה, ואתם יודעים טוב מה עושים עם הכסף, הרי הכולל לא נמצא באיזה מושב בארץ ישראל שלא רואים, כל אחד רואה, איך שהאברכים יושבים ולומדים כל היום, ובכסף הזה הם משלמים שכירות לדירה שלהם.

- ש'כח שאתם עוזרים לכולל, אתם לא יודעים אם הכולל הזה בסוף יעזור לילדים שלך, ר' מנחם אמר לי שהוא רוצה לחזור לכולל, אמרתי לו גם אני רוצה לחזור לכולל, אני אפסיק עם כל

לעשות כמו ראש הישיבה... זו עצה פרקטית, היה כאן יהודי ושאל אותי למה בחורף אני יושב במקום אחר מבקיץ, אמרתי לו שבחורף אני יושב ליד החלון, ואני יכול לפתוח ולסגור, ובקיץ ליד המזגן, והוא אומר לי, כבר שלושים שנה שאני רב עם אשתי על המזגן, ולא חשבתי שאפשר לעבור מקום ולשבת ליד המזגן, אני צועק שחם מדי והיא צועקת שקר מדי, אפשר גם להחליף מיטות, בקיץ תיקח את המיטה שקרוב יותר למזגן.

- עשרה בטבת יחול ביום שישי, והסתכלתי בלוח זמנן רבינו תם יהיה בשעה 6:02, ואני חושב לעצמי, מה יעשה יהודי שמחכה לרבינו תם וגם מקפיד לא לעשות קידוש בין 6 ל 7, אני מדבר על משהו שמקפיד על הדברים שלו, ולא מחפש להגיד קולות שזה תענית דרבנן, אתם כבר שנים ב'היכל הקודש', וכל שנה אתם שואלים מחדש מתי אפשר לשבור את הצום.

- ומה נעשה בשבועות, האם כדאי ללכת לרחוב ירושלים כמו שהיה בשמחת תורה, בשמחת תורה אנשים מאוד הודו לי שיכלו להשתתף שם, מה שבונים עכשיו בהאשקי זה לא קשור לשבתות שאני מגיע, כי זה לא מספיק, אגב נרויח מזה בשבתות, אבל אם אתה בונה עכשיו בשבילי, ואז פתאום בשבועות אני לא אהיה שם, יהיה לך אכזבה, הבניה כעת היא לתושבי הקריה שיהיה להם בכל יום ברוח,

- יש לי דילמה גדולה מה לעשות באומאן, אני רוצה לסיים את הבית מדרש שם, לטייח את הקירות והתקרה, אבל אני מפחד שזה לא יקשה על הקול, אני לא יודע מה גורם לקול שישמע טוב, האם הקירות או החלונות שם או התקרה, אני מפחד

ב"ה, כדאי להזמין, יש כבר הזמנות בשפע ב"ה, מי שיש לו מקום בבית, כדאי שיקח כבר עכשיו את מה שהזמין, הרי כל המצות שאתם קונים בחנויות, זה ממצות שאפו במצע החורף, אומרים לכם שזה אפו ממש עכשיו ומוציאים מהמחסן מצות ישנות, רק החברים של בעל החנות מקבלים את הטריים...

אני מאוד גאה עם ה'הכנסת אורחים' שיש בקריה, בהתחלה זה מאוד כאב לי, שמעתי שמשכירים את הדירות לאורחים, האם הכל זה כסף, רק כסף יש, אבל עכשיו אני מקבל דרישות שלום על ההכנסת אורחים, סיפרו לי איך הכנסת את הילדים בחדר אחר ונתת את החדר לאורחים, אצלינו זה היה דבר פשוט שכשמגיע אורח נכנסים לחדר אחר, אבל האורחים שלך לא ראו דבר כזה, ומאוד התפעלו מזה, לבן שלי יש חתיכת מחסן למטה בדירה, והוא שאל אותי אם לעשות שם דירה קטנה להשכרה, אמרתי לו, אם להשכיר, בשום אופן לא, מה חסר לך כאב ראש של אנשים בדירה שלך, ולתקן להם כל דבר, אבל אם אתה רוצה לעשות להכנסת אורחים זה שווה, תתפוס עוד מצוה, הכל רווח, אני מאוד נהנה כעת שאני שומע על ההכנסת אורחים שעושים שם.

ש. אולי צריך לדאוג ליותר מקומות להכנסת אורחים ליד הבית מדרש?

ת. בשבועות שאני לא שם, יש מספיק מקומות, אבל כשאני מגיע, לא תוכל באמת לספק כל כך הרבה מקומות בקרוב לבית מדרש, כמה בתים יש כבר באיזור הזה, כמה אברכים גרים בהאשקי, ואין אפשרות לבנות שם עוד בניינים, אולי אם אלך בשמחת תורה לוילדיג'ש זה אפשרי, אבל בהאשקי אין עוד מקומות, אין

השיעורים ואחזור לכולל, והוא יכול להגיד לאשתו שהיא תישאר בבית בכל ערב כי אין יותר שיעורים, הרי גם לי בוער לחזור לכולל ללמוד טור בית יוסף, בקיץ הייתי קצת ככולל, אבל ביום יום אני לומד מחבר רמ"א ומשנה ברורה, הלוואי ואני יכול ללמוד טור בית יוסף.

וזה מעניין שבדיוק כשקיבלתי את המכתב שלו שהוא רוצה לחזור לכולל, למדתי את הגמרא שלמדנו היום בדף שהשרות שרו לר' אבהו, רבא דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתייך לשלם, כל המודעות שיש בויליאמסבורג, מגיע מהשרות ששרו את זה לר' אבהו, וחז"ל אמרו שלפני פטירתו ראה ר' אבהו את השכר המוכן לו, ואמר, וכי כל אלה לאבהו? אני אמרתי לריק יגעתי, ומסביר ה'ישמח משה', שר' אבהו היה עסוק כל הזמן בממשלה, ולעסוק ולעזור לאחרים, ולכן חשב שיגע לריק, ואומר הישמח משה, שלעזור לעם ישראל יותר חשוב מהכל.

תארו לעצמכם שאני עושה כולל כאן בבית, אפילו כולל קטן לליקוטי מוהר"ן, זה הרי לוקח לי כל כך הרבה זמן לכתוב את הפירוש, היום יש אברכים שעוברים את זה אחרי שכבר כתבתי, אבל אם היה לי כאן כולל, והיינו לומדים יחד כל תורה, ובכל דבר היינו מתייגעים יחד איך להוריד את זה לעובדא ולמעשה, א מחיה, עכשיו אני באמצע לכתוב סימן ו', זה כל כך קשה להוריד את זה בשבילנו, אני לא רוצה לעוף למעלה, מה שרבינו מסביר על האות א' על הנקודה העליונה וכו'.

אתם יודעים שעוד 3 חודשים זה כבר חג הפסח, תזמינו כבר מצות, החכם עיניו בראשו, עכשיו יש מספיק מצות

מקום, אבל כשמגיעים משפחות
שלימות זה קשה, אין איפה.

לך מקומות להכניס שם עוד 50
משפחות, אולי לאברך צעיר יהיה
